

TULIPÁN GYERMEK OTTHON
DARVAS JENŐ

BUDAPEST
KORONAHERCEG U. 9.
TELEFON: 109-02.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

ÁGYTOLLAK!
Legelőnyösebb bevásárlási forrás:
Magyar Kereskedelmi Vállalat, Miskolc 2.
Tessék árajánlatot kérni!

Könyvjegyzéket
kérjenek gyűjtők, könyvtárak, magánosok, ritka művekről.
HARMATHY
antiquarium
Debreczen, Fűvészkert 14. sz.

Ez az, a milén akarok:

„Palma Kaucsuk Cipőcsanak”

Fiatalosan üde és szép lesz, ha a „ZEIDIJJE” keleti szépitőszereket használja!!!

Ezen szerek a keleti nők egész szépségét varázsolják elő és a legkíméletesebbjei a kozmetikumok. Egy készlet, mely áll **keleti krém-ből** (2 K) minden bőrtípusnál ellen, **keleti mosdópor-ból** (K 1.50) és **keleti szappan-ból** (1 K), melyet mindhárom hárszappanjából teszük a **keleti pudertől** (2 K) és **keleti porfűzőből** (2 K) bérmentve 10.50 K. Külön-külön az összeg elvárt beállítás és 30 fillér porto ellenében kapható.

Gusztav Proche
gyógyszerész keleti állászerterében ::
Brcka, Bosznia.

Magyarország részére főraktár Budapest TÖRÖK J. Kárály-utca 12.
Száz és száz kőszűz és elismerésvélt megtekinthető. ooooooocooooo

Riessner-Kályhák,

a világ legjobb és használatban legtökéletesebb folytonégő: Egészségi szempontból a legideálisabb rendszer.
Egyszeri betűléssel egész télen ég, miáltal a sok fáradsággal és költséggel járó mindennapi betűléssel megtakarítatik. Látható tűz, eredeti biztonsági szabályozó.
Gázömlés vagy robbanás teljesen kizárva, ellenben mindig egyenletes és egészséges melegség, különösen a szoba alsó légrétegeiben is.
Egyedüli elárúsítás, nagy választék és raktár.
Ringeisen Testvérek
BUDAPEST V, Hold-és Báthory utca sarkán.

Hányszor kénytelen ön a vasalás tartama alatt kitenni a vasalót, kitészni, az abban levő tüzet felelteszteni? Mennyi időt vesz el a felesleges munkával? Mennyit kell mérgelednie, amíg a vas kellően átmelegedik? Hányszor fordul elő, hogy míg az egyiket használja, addig a másikban, újból elégeti a parizst?

Nem akar mindennek véget vetni? Nem is hiszi, amíg meg nem próbálja!!!

Vegyen le két karikát a lyukról, állítsa bele a hamurostát, írta abba a vasaló egész tartalmát s meg fog győződni, mily lehetetlen gyorsan, alig egy perc alatt tisztítja és élcsíti a parizsát a tűzhely legzuza.

Saját érdekében ajánljuk, szerezzék maguknak mind a hamurostát, mind a kellemetlenségek megszűnéséért. Féltánni idő alatt készíti el az egész vasalást. Meg fogja látni, hogy már az első használat után kitűzti magát.

Kapható minden háztartási tűzletben 2.80 koronáért.

Gyári raktár: KOMMER BÉLA Budapest, VIII. kerület, József-körút II. szám.

HALTENBERGER BÉLA
ruhafestő-, vegytisztító- és gőzmosó-gyára **KASSA**
ruhákat, felöltőket, télikabátokat, mindennemű ruháknak a legzebben tisztít és fest. — Gallérok, kézelők hófehérre tisztítottak. — Alapítási év 1810.

KOZMETIKAI GYÓGYINTÉZET Fennáll 1892 óta.

Főorv. Dr. JUTASSY JÓSEF bőrgyógyász, egészségügyi-tanár, az orosz kozmetika legelő és legérőbb szakorosa Magyarországon.

Sikereink titka hogy tudományos alapon, szolidan dolgozunk. Szépségrotó bőrbajokat jóállítás mellett gyógyítunk (pattanás, kiütés, miteszter, zsírosság, szárazság, vörösség stb.)
Fejlesztés képződményeket nyomatlanul eltávolítunk (fenésze, szemölcs, anyajegy, sebhely szőr)
Hányókat természetesen uton pótolunk (simaság, üdéség, szin, haj).
Elváltozott arccokat cseztítikailag rendbehozunk (ránccok, örögek, süppedések, ferdlések stb.).

A készletek ára bő használati utasítással: Egy teljes készlet 10 korona, egy próbakészlet 5 kor.

- Bőrkoptató-készlet** szerzi hóhérsé te- szik a fakó, sárga v. barna arcot, a szepit, májfoltot győkesen elmulasztják.
- Bőrgyógyító-készlet** a zsíros, fényes, kihévellő, könnyen piruló arcok ápolására (mattá tételére) szolgál; gyógyítja a bőrtárákat (miteszter), a pattanást (vimmerli), a bőrlikacsokat (pórus), a túlságos zsíradást, vörös keset, vörös orrot, fagyási foltokat.
- Bőrpóroló-készlet** szerzi a természetűl szép és bőrt károssá, kitétik a fényes, száraz, hámlos, durva, érdes, libabőrös, sámsórs bőr ánosmitájká, pulkátják, simatják; a petyhéd, bőrt felcsiszolják, a megmentik a további fonyadástól; a ránccokat elintézik.
- Torzorrok** csinosra formáznak, bármí oka is van a torzulásnak.
- Szépitőszereink** Dr. Jutassy 20 éves tapasztalatai alapján készülnek; nem csodaszerek, nem kendőzszerek, hanem orvosságai a kozmetikai bajoknak; ártalmatlanságukért és biztos hatásukért Dr. Jutassy viseli a felelősséget.
- Készleteinkben** csoportosítva vannak mindazon szükséges szerek és eszközök, melyek az illető szépségápolás győkes elmulasztására szolgálnak.
- Bőrhámlasztó-készlet** elmulasztja a tag bőrpórusokat a benne illő étvédés miteszterekkel együtt; elintéti a pattanások nyomait, a lenesedőket és a kisebb seb- helyeket (himlőhely); leserdi a legmakacsabb szepit és májfoltot, a lángvörös rózsapattanást és a kékes borsvirágot. A bőrhámlasztás körülbelül egy heti szobafogással jár.
- Hajfestés** tékek közt kevés az ártalmatlan és megbízható. Dr. Jutassy főorvosunknak hosszú tapasztalatai alapján végre sikerült olyan hajfestéket előteremtienie, mely az idő szerinti a legkíméletesebb; tudniillik csak a hajra fogja, s fejbőr nem, a fehérméit nem pisztják, természetes szinű, mely nem fakul és szinében nem játszik, a kezelés igen egyszerű, idegen segítséget nem igényel és sem a hajnak, sem a fejbőrnek nem árt. Egy adig Dr. Jutassy-féle hajfesték ára használati utasítással 10 K és kapható a következő hét szinárvalatban: vörösszörke, világosszörke, hamvaszörke, világosbarna, gesztenyebarna, fekete.

Főraktár:
KOZMETIKAI GYÓGYINTÉZET
Budapest, IV. ker. Kossuth Lajos-utca 4. szám.

Akar szép lenni?!

akkor használjon **cedrustejet**, mely szepit, májfoltot, bőrtárákat, pikolyt és a bőr vörösségét megjelő gyorsan elmulasztja! Egy üveg ára 2 kor. Készíti és szepitküli Bécsben **S. Markwald, VIII., Tiger-gasse 36.** — Kapható a magyarországi főraktárban **Szegeden, FRANKL ANTAL** gyógyszerészénél.

U! A villamosság a nagyothallók szolgálatában.

A nagyothallás a villamos **MIKROPHON AKUSTIK** készülék használata által azonnal megszűnik. Ezen korszakalkotó villamos halló készülék a mikrofon és telefon alapelelvén van szerkesztve és a legjobb sikerrel alkalmazható. A készülék a mikrofon segítségével felfogja és gyűjti a hangokat és a telefonon által megcsúszva természetes módon vezeti azokat a fülbe. A készülék nagyon könnyen kezelhető és kényelmesen viselhető a mellényzsebben is. Egy teljesen felszerelt Akustik készülék ára elegáns tokban 3 Voltos, nagyon tartós elemmel K 60.—

Képes árjegyzéket kívánatra küld: **Keleti J.** villamgyógyászati készülékek gyára, Bpest, Koronaheceg-utca 17.

48. SZ. 1910. (57. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. BUDAPEST, NOVEMBER 27.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre — 16 korona, Félévre — 8 korona, Negyedévre — 4 korona. A „Világkronika”-val negyedévenként 80 fillérel több. Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viládjai es esatolandó.

TOLSZTOJ.
1828—1910.

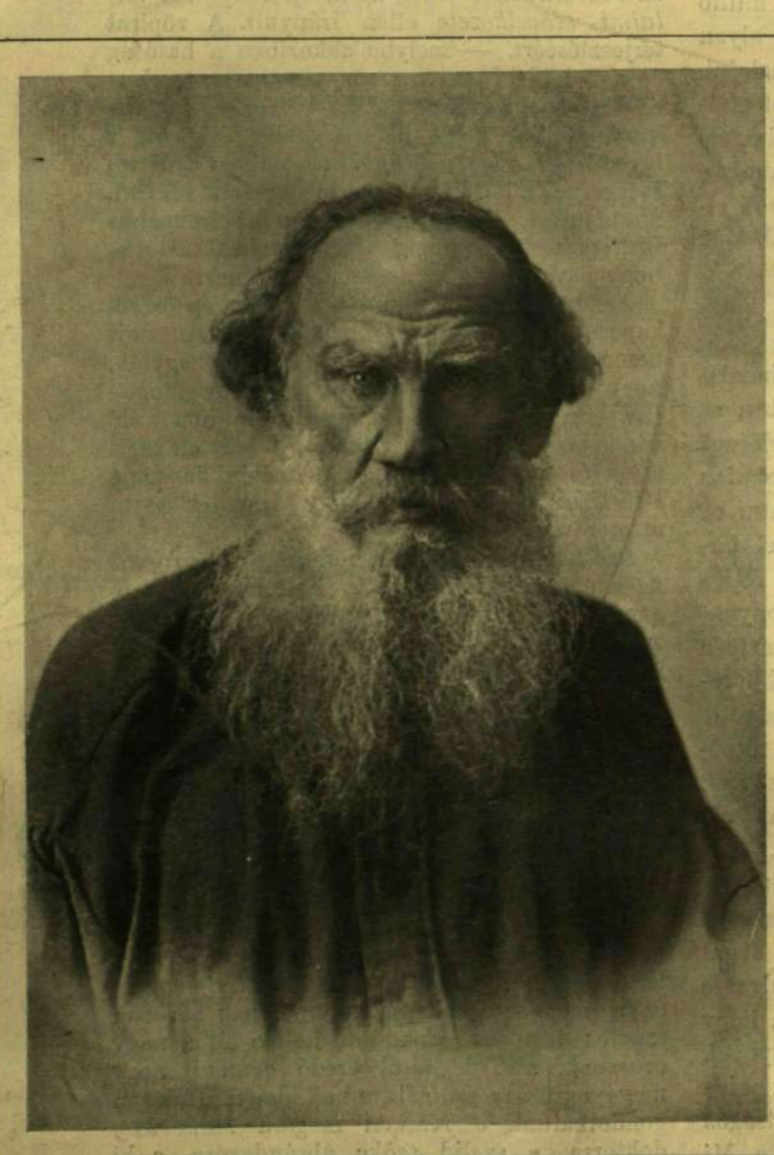
AZ A VISSZHANG, melyet Oroszország nagy fiának halála világszerte keltett, kétség-telenné teszi, hogy a mai emberiség legnagyobb szabású szelleme tünt el ez életből, melyet olyan hívságosnak tartott, annyiszor megtagadott és a mely elől önmagába, a saját misztikus lényébe menekült. Az egyetlen igazán monumentális alak, a ki közöttünk élt, az egyetlen világ-szellem, a kiből az egész emberi nem fájdalom, kétsége, nyughatatlansága vált testté, az egyetlen agy, a melyben a világnak milliányi változatossága a maga örök állandóságával és szoros kapcsolataival tükröződött. Ez volt nekünk, mai nemzedéknek, Tolsztoj.

Már régóta eltávozott előlünk, nem birtuk követni abba a zordon élet-tagadásba, a melybe elhűződött s hatásától mégsem tudtunk megszabadulni. Gondolata külön úton, az emberiség törekvéseitől, vágyaitól, egész kulturájától eltávolodva, sőt vele szemben fordulva haladt; csak sejtve néztünk utána, de azért folyton utána néztünk, nem birtunk sem közömbösen, sem ellenségesen tekinteni rá, mert mindig éreztük, hogy valamennyink lelke legmélyén, az öntudatlan érzések rétegeiben élnek azok a kérdések, a melyeket ő fölvetett és valamennyiünk számára nyitnak örvényeket azok a feleletek, melyeket talált. Elméje a legelemibb alap-problémák, az élet értelme és ezélya, a kultúra értéke, az erkölcsi értékek tájékán járt s a kultúrában csak félig bennélő, lel-kileg csak lazán belekapcsolt orosz ember közvetlen szemléletével gondolta újra azt, a mit az emberiség már rég végérvényesen elintézettnak tartott, a mi azonban tulajdonképen inkább csak el van fődve az évszázados kultúra rálhalmozott gondolat-rétegeivel, örökölt eszmék, belénk nevelődött előitéletek, lemondó belenyugvá-

sok törmelékeivel. A feleletek, melyeket ezek-ből a rejtelmes mélységekből felhozott, megdöbbsentők és esüggesztők, de érezzük, hogy ha talán nincs is meg bennük az emberi élet nagy kérdéseinek végérvényes elintézése módja, de bizonyára megvan bennük a lehetséges elintézési módok egyike.

Abban van Tolsztojnak fő-jelentősége, hogy az ember gondolatát, a mely könnyen elmerül a világ változatos sokféleségének szemléletébe s elveszti a minden tüneményt egységbe foglaló nagy kapcsolatok tudatát, befelé, az emberbe magába, a maga lelkiismeretébe fordította. Hiába gyönyörködöl e világban, e világnak szineségében és gazdagságában, a ma-

gad emberi alkotásainak bálulásában, — el-kábíthatod érdekeidet, elmédet, szívedet, de mégsem tudod, ki vagy, mi végre jöttél e világra s mit jelent neked ez a szó: élet. Nézz magadba, lásd meg a benned kavargó zürzavart, fordulj el attól, a mit életnek, kultúrának, világi bölcseségnek nevezted és mint egykor az Ember fiának egyszerű tanítványai, lépj közvetlen, személyes közösségbe Istennel és a természettel. Ezt kiáltotta az emberiségnek Tolsztoj s ezt fogadta a maga élete alkotó elvéül is. Elfordult az élettől, a természethez közvetlen közelségben élő jámbor parasztok felé fordult, a kiknek egyszerű gondolatát nem idegenítette el a kultúra az anyaföldtől.

GRÓF TOLSZTOJ LEO.

Művészetünkől elmenekült a természetbe, irodalmunktól a magányos elmélkedésbe, filozófiánkól az evangélium egyszerű mélységű igéibe.

Az orosz embert jellemző megcsömörlés vezette kiellen magányába. Teljesebben kiélte azt az életet, a mely a kultur-ember előtt kitarul, mint bárki más. Élvezte a fiatal, vagyonos arisztokrata vidám, léha életét, az udvari élet fényét, látta a csatát minden borzalmait, megismerte a szerelem s a családi élet örömeit, merített a művészi alkotás kinnal vert gyönyöreiből. S mindezt a képzelhető legteljesebben, mert szemének a látás, elméjének a megértés olyan fejlettsége adatott meg, mint nagyon kevés embernek e földön. Gondoljunk csak a *Háború és béke* gazdagságára s akkor fogalmunk lesz róla, hogy mekkora teljességben fogta fel Tolsztoj agya azt, a mit az élet nyújtott neki. Mindez azonban csak csömört keltett benne. Kiváncsisággal, vágygolyó rohanat bele íjjan az életbe, meg akarta ismerni egészen, hogy megismerje vele a saját célját, értelmét s minden csak a természeté mélyében élő kétséget fokozta benne. A hitet nem találta meg sehol, mert hiány-zott belőle a hitre való képesség. A szkepticizmust már gyermek-

korából hozta magával. A szkepticizmustól, a mindenben való kételkedéstől jutott a nihilizmusig, mindennek tagadásáig és innen a miszticizmusig, az evangélium egyszerű hitében való elmerülésig. Nagy regényei és kisebb elbeszélései szkeptikus, majd nihilista korának termékei; utolsó korszakának, melyet misztikus kommunizmusnak nevezhetünk, harmadik nagy regényét, a *Fellámadást* köszönhetjük.

Ide, utolsó állomására már nem tudtuk követni. Mindeneket meglátó és mindeneket kapcsolhatóhoz szelleme arra volt berendezve, hogy felfogja és visszaadja a világnak elébe tűnő képeket; a mint az absztrakciókhoz jutott, nem fogott fel semmi mást, mint vallási közhelyeket. Végső önmagába merülése önmagába süllyedés volt, a melyből csak akkor tudott kiemelkedni, ha írói lángelméje emelte. Utolsó nagy regénye is, melynek tartalma zavaros vallási eszmélkedés, részleteiben tele van csodálatos írói szépségekkel.

S ezen a ponton jutunk el Tolsztoj lényegéhez. Első sorban mégis író volt, a kit a konkrét valóságok, az életnek szemléleti képei ragadtak meg legjobban. Az absztrakt gondolat is érzékelhető formában, természeti képben, emberi alakban, vagy életből vett jelenetben nyilatkozott meg előtte s ezen a módon is hat a többi emberek gondolkodására. A míg ebben a körben maradt, fel tudta fogni a dolgok legrejtettebb értelmét, az egymástól legtávolabb eső jelenségek titokzatos kapcsolatát. A *Háború és béke* alakjainak roppant tömegével, a társadalom minden körét befoglaló sokrétűségével, a benne kifejlésre jutó helyzetek úgyszólván végtelen változatosságával úgy hat ránk, mintha az egész emberi élet volna egy cselekvényben összefoglalva, olyan egységben, a melybe belefejt minden részlet, a legjelentéktelenebb és a legjelentékenyebb egyaránt. Itt mindig érezzük azt a következetességet, a mely összetartja a millió és millió részletre oszló világot, itt olyan szellemet látunk, a mely be tudta foglalni, magáévé tudta tenni mindazt, a mi befoglalható és magáévé tehető. Az evangéliumról írott kommentárban s egyéb hasonló irataiban ellenben következtelenségeket, gondolatbeli eltéréseket találunk, — egy az absztrakciók iránt érzéketlen nagy elme sajátosságos elbotlásait. Tolsztoj, a vallásbölcsész csak különös volt, a melyet az orosz élet igen sokat produkál. Ez megszűnt lenni Tolsztoj halálával. Tolsztoj, az alkotó művész ellenben az emberi szellem leghatalmasabb képviselőinek egyike volt s meg fog maradni beláthatatlan időnkig. S ebben a minőségben fog hatni az emberi gondolat fejlődésére. Regényeivel fordítja elménket önnön lelkiismeretünk felé s tanít megalkotni a világhoz való viszonyunkat. Regényeivel rázza fel a lelkünk mélyén szunnyadó érzéseket, ösztönöket és indulatokat, szétbontja elemeire és újra összealkotja egész belső világunkat. Ezek a regények merőben azzal, hogy komor részrehajlatlansággal, szenvedélytelenséggel és fölényes igazsággal szemünk elé állítják az életnek képeit, arra kényszerítenek, hogy újra állást foglaljunk a magunk életével szemben. Ez az állásfoglalás Tolsztojnál a világi élet értékeinek tagadása, de az a fájdalmas vonaglás, melyet a tagadás mögött látunk, arra figyelmeztet, hogy maga Tolsztoj sem fordult el közönynyel, visszavágás nélkül az élettől és annak minden szépségeitől. Őt szellemének sajátosságos alkata beleszorította ebbe az elfordulásba. Mi csodálattal nézünk utána és visszafordítjuk arcunkat az élet felé.

Schöpflin Aladár.

TOLSZTOJ ORVOSA.

Mint hogy Tolsztojt magyarországi származású orvosa, Makovicky Dusan is elkísérte szökésekor, a lapok egy része úgy tüntette fel a dolgot, mintha ép ő vette volna rá az agg költőt erre a lépésre.

Azok, a kik Tolsztoj házatáján megfordultak s magát *Makovickyt* is személyesen ismerték, az ujságok erre vonatkozó híreit mende-mondának állítják. Ez a szelid, álmódzó, aszketikus hajlamú és tisztán csak belső életet élő ember, a ki a körülötte való világ fájdalmát és förtelmét mint mesterének leghivebb tanítványa a szeretet eszméjének hirdetésével, az igazi békeszeretet és alázatosság gyakorlásával akarta orvosolni, ez a nemes és tiszta férfi, a kiről maga Tolsztoj azt mondta, hogy nem e világból való és ha szentek volnának, akkor az orvos valóban szent, — ez az ember lázító és áskálódó nem lehetett!

Tolsztoj szökését tehát a saját spontán elhatározásának kell tekintenünk s hogy a halálba vezető utolsó útra *Makovickyt* őt elkísérte, az a tanítvány és mester benső viszonyának ragyogó bizonyítékát adja. Makovicky kész volt a remeteélet nyomorát is megosztani Tolsztojjal, csak hogy közelében maradjon és hallja a hitnek és bölcseségnek azt a csodás megnyilatkozását, mely a Tolsztoj közvetlen környezetének jutott osztályrészül.

Dr. *Makovicky* Dusan 1904 óta lakik állandóan Jaszna Polyanán. Azelőtt *Zsolnán* tartózkodott. Komoly irányú gondolkodásánál és szemlélődő természeténél fogva még a nyolcvanas évek második felében lett Tolsztoj követőjévé Prágában, a hol az orvosi diplomát megszerezte. Első látogatását Tolsztojnal 1894-ben tette s eszméiben megerősödve tért onnan haza, hogy *Zsolnán* letelepedjen és orvosi prakszisba kezdjen. Rendelő szobája tárva állt minden szegény embernek. A *nép javát elősegíteni*: ezt tűzte ki élete feladatául. Koldusmódra élt és ingyen, vagy legfeljebb annyit gyógyított, a mennyiből egyszerű életigényeit kielégíthette.

Közben történt, hogy *Makovicky* lefordította és népies füzetekben terjesztette Tolsztoj egyik kíméletlen iratát, mely az álkeresztények és az álhithirdetők ellen, az *ortodox egyház hatalmi szövetkezése* ellen irányult. A röpirat terjesztéséért, — melybe akkoriban a hatóság és a felvidéki papság magyarellenes tendenciákat magyarázott belé, — *Makovicky* itthonmaradása nagy nehézségekbe ütközött s így történt, hogy 1902-ben, mikor Tolsztoj betegsége miatt a Krim félszigeten időzött, *Makovickyt*, hűségese tanítványát magához hívta s hosszabb ideig környezetében tartotta, hogy zavartalanul élhessen eszméinek.

Az orosz-japán háború aztán végkép összekapcsolta a hű tanítványt a mesterrel. Tolsztojt nemcsak fia, de eddigi orvosa is elhagyta, hogy a harcsterre siessenek s ekkor *Makovicky*, nem bírván legyőzni Tolsztojhoz való vonzódását, elhagyta *Zsolnát*, s bár elaggott atyja és testvérei ellenezték, mégis Jaszna Polyanán telepedett le, hogy örökdiék atyai mestere egészségén.

Azóta több ízben forgalomba jött az orvos neve úgy a hazai, mint a külföldi sajtóban, azzal a rágalommal, hogy Tolsztoj egyes magyarellenes sértő és lekicsinylő nyilatkozatát *Makovicky* sugalmazta volna. *Makovicky* azonban Tolsztoj utasítására magyar ismerőséhez, *Serényi Gusztáv* íróhoz küldött nyilatkozatában tisztázta magát e vád alól, melyet Tolsztoj intencióinak eltorzításával egy magyarellenes szláv érdekeltség koholt s azért csempészett a nagy orosz író vignettája alá, hogy így súlyt adhasson a rágalomnak. Tolsztoj, a ki ellene volt minden elfogult faji politikának s így a szláv nemzetiségi politikának is, a kérdéses nyilatkozatokat már elvből sem tehetette később helyette a félrevezetett *Björnson* és a magyar közönségnek, melynek sorában számos hűve és odaadó tisztelője élt a nagy orosz, a Tolsztojtól eredő dementi nagy megnyugvására szolgált annak idején. Hálásan gondolhatunk e részben magára *Makovicky* doktorra, a szelid szöke ábrándozóra, a ki Tolsztoj nyilatkozatát annak idején a magyar közvéleményhez közvetítette volt.

ASUKH-KHERIM.*

Keleti regé.

I.

Nagy messzire ellátni a Kazbek őrjás magaslatán
S e messziben leggazdagabb
Űr volt egyszer Abdulla khán.
De minden drága kincse közt
Legdrágább a leánya volt:
A Nap lát mindent, ám sehol
Nem látott ahhoz foghatót.
— Mahul-Mehérit, a leányt
Környezték is — képzelték!
Rajokban vette őt körül
Sok ifju, gazdag léhűtő;
De hajh, Mahul-Mehéri nem
Kapott a kérék ezreirein —
Egy nyerte meg szívét, csak egy:
A szép dalú Asukh Kherim.
— Allah külön kegyelmiből
Asukh-Kherim költő vala,
Az ő száazán** szolt egész
Kelet-világ legszebb dala,
De hajh, a Hold, — ámbár a föld
Minden részén körül kering,
Nem látott oly szegény legényt.
Mint volt a jó Asukh-Kherim.

«Asukh-Kherim, édes szavúm,
Elnézném én azt szívesen,
Hogy mint a megszedett fa, oly
Kopasz szegény vagy édesem,
De ládd: apám, a büszke khán...
Hiszen tudod: mily nagyra lát...
Azt mondja, hogy csibukjának
A hamvát sem vernő ki rád.»
«Mahul-Mehéri, milliárd
Csillagok közt egy csillagom
Eressz el hát és várj reám,
Mig megjövök majd gazdagon;
Igen; száazom szép szavúm,
Mert énekít te ihleted;
Hét év után, ha vársz reám,
Én is gazdag kéréd leszek.»
— «Asukh-Kherim, édes szavúm,
Hét év sok év, oh jaj nekem!
Addig váró búbanatom
Talán el sem viselhetem.
Hisz jól tudod: apám, nem én...
Hét évig tán meg is halok —
Jusson eszedbe, hogy nekem
Kincs nem kell, csak bűvös dalod.»

II.

Tifliszt a jó Asukh-Kherim
Egy szép napon elhagyta hát
És a világnak néki ment,
Hogy pénzzé tegye a dalát;
Hiába fogta anyja, hogy
Ne hagyja őt magára itt:
«Látlak e még, vagy sem!» szegény
Hiába kért, hiába rítt.
Örmény s török, grúz és tatár
Népek között járt és dalolt,
Tiflisztől el Drinápolyig
Bizony sok halgatója volt.
Kávéházakban, lakizkon
Előkelők ünnepin
Más énekes már nem dalolt
Csak a derék Asukh-Kherim.
S mint nőtt a híre, egyazont
Tömték mind jobban a zsebet
S dúsgazdag ember lett Kherim
Már hét esztendőnél előbb.
És persze közben az a kincs,
Melyet Mahul-Mehéri várt,
A szép dalok gyöngy-halmaza
Gyarapodott meg legkivált,
Száz meg száz izzó dal melyet
Nádtollával fahéjra rótt,
Aranynál, gyémántnál neki
Sokkal feltettebb kincs volt.

* Asukh = vándorlalos; Kherim = név.
** Hét-húrú hangszer.

TOLSZTOJ OROSZ PARASZTRUHÁBAN.

TOLSZTOJ ÉS FELESÉGE. — Repin festménye.

III.

Másnap volt a nagy nap, melyet
Hét év előtt kitértek űk,
Hogy arra Kherim megjelen
A dús Abdulla khán előtt,
Hozván a khánnak, hogy kéré
Lehessen, gazdag kincseket
S bűvös száazát, sok dalát
A szép Mahul-Mehérinek.
— Még alszik a Nap, a mikor
Talpon van már Asukh-Kherim
És szemlét tart a megrakott,
Felcizfrázott öszvéreim.
A kincs meg is van egy szemig,
És hát a száaz után tekint...
Mi ez? — keres, kutat, sehol
Nincs a száaz, se bent, se kint.
Hát a dalok! szépen megírt
Fahartyák sok tekerősei?
Keres, kutat, dít-borogat,
De mindhiában: nem lel.
Hideg verejték homlokán.
Vad kétség ül tekintetén:
«Oh jaj, Mahul-Mehérihez
Ezek nélkül hogy menjek én?
Gazdag kéré lesz ott elég
Minden felől a nagy napon —

De ő neki nem kell a kincs,
Csak a száazom és dalom...
Kétségiben felrázza hát
Anyját, a ki még szendereg,
Ijedten néz fel reá
És bárgyúan motyog-hebeg
S bárgyúan a tűzhelyre néz —
Jaj, szörnyű mágya hamvad ott:
Porrá senyvedve szénlik a
Bűvös száaz, a szép dalok...
Asukh-Kherim csak felrikolt,
Csak egyet sóhajt: a szive,
Miert szerettel ennyire!»

Szabó Endre.

A GALAMB PAPNÉ.

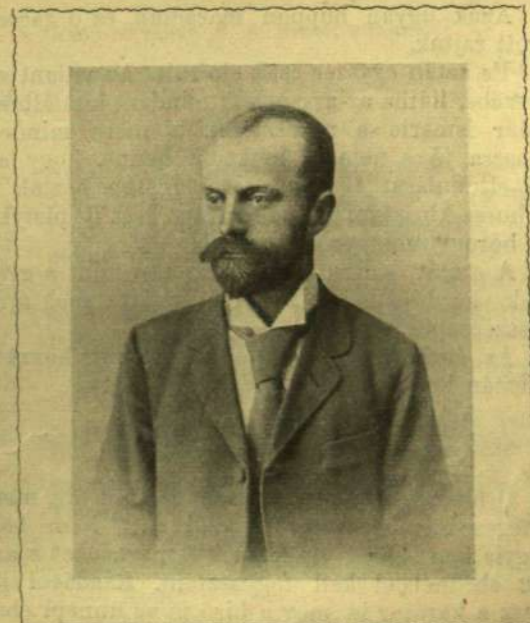
REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta MÓRICZ ZSIGMOND.

XVII.

A kis papnén rettenetes elkeseredés vett erőt.
Iszonyú szerencsétlenség és szörnyen megalá-
zottnak érezte magát. A szemébe könnyesepp
erőszkodott fel s alig bírta megállni, hogy
az ének bömbölése alatt hangos sirásba ne tör-
jön ki.

Dr. MAKOVICKY DUSÁN, TOLSZTOJ RÓZSAHEGYI SZÁRMAZÁSÚ TITKÁRA ÉS ORVOSA.

Tolsztoj új cikke meg fog jelenni orosz
és külföldi lapokban (valószínűleg „Times”
és „Courrier Européen”-ben - egyebek közt) sept.
ho 8/21-iken. — Egy példányt (rosszul) majd
elküldök címére. A mit Tolsztoj is mindent
szabad fordítani. — A Vasárnapi Ujságot
nem kaptam meg. — Türelmettel Makovicky Dusan
ho 23 Aug. 1907. Jaszna Poliana.
5. Sept. *) más nyelven írt nem mert idegen
készen nekem - ha egyáltalán - küldem (ide) többet egy
példánnyal.

Dr. MAKOVICKY EGY LEVÉLÉBŐL.

Hát ő olyan semmisséggé, oly kicsi észre-
vehetetlen asszonyná lett, hogy egy fiatal-
ember meg sem látja, s mikor ő az egyetlen
úriasszony valahol, nem tudja egy pillanatra
az egyetlen úriember érdeklődését felidézni.
Nem köszönt! Sem a mikor jött, sem a mikor
elment! Pedig gyakran nézett rá, — de nem
elég gyakran... Milyen megaláztatás! Bizo-
nyára elcsúfult, mióta itt van falun, s oly kö-
zönségessé lett, hogy egy városi úr csak moso-
lyogni tud rajta, de észrevenni s úrnőnek nézni
lehetetlennek találja...

De ezt mind az urának köszönheti! Ó, az a
szerencsétlen szerelem!... Hogy neki pa-
rasztá kellett lennie!...

A zsebkendőjét felemelte a szeméhez s fejét
az ima ürügye alatt lehajtva, letörtülte a könny-
cseppeket.

Akkor felnézett az urára s annak az arcán
nagy megdöbbenést látott.

Elmosolyodott rá. Hát legalább van mégis
valaki, a kinek ő a főgondja. Hálásan nézett
megint az urára, mintha alamizsnát kapott
volna tőle. S erre elmúlt a keserű érzés, me-
lyet az életben való nagy magányosság keltett
benné.

Megint odamosolygott az urára s mikor látta,
hogy annak is felderül az arca, nevető kedv
fogta el, hogy szeretett volna felugrani és kö-
rültánczolni a tágas templomban.

Hamar fel is állott s bár még teljes két sort
kellett volna végighallgatni a templomi etikett
szerint, pár pillanatig meghajta bájos fejecs-
két, gyorsan kiment. Mielőtt a papnészékből
kilépett volna, még egyszer odavillant a szemé-
be az ura szemébe, köszönt neki, nem úgy, mint
az a bárdolatlan és felfuvalkodott ember!...

Sietve ment ki.
Odakinn felmosolygott az égre. Ragyogó nap-
sugár öntötte el egész alakját s oly fényessé
lett abban a pillanatban, a melyet még a
templomajtóban töltött, az ura szeme előtt,
hogy a papnak mintha angyal jelent volna
meg.

Sietett haza. Letette a nagy télibundát s az
ablak elé állott.

Várta a népet, a melynek a papi udvaron
kell keresztül menni. De nem jött senki. Az
ének tovább folyt rendületlenül.

És akkor rettenetes meghökkenés kapta meg.
Hisz ő most megbontotta az istentisztelet rend-
jét. Neki nem kijönni kellett volna a templom-
ból, hanem odaállni az úrasztala elé s vezetni
az asszonyok sorát.

Füle tövéig elvörösödött. Rémlott neki, hogy
az ura intett valamit, mikor kifelé indult, bizo-
nyára azt, hogy hova álljon... Na, szegény,
meg lehetett lepelve, mikor látta, hogy a fele-
sége egyszerűen elfeledkezik az egész cseré-
soráról s kimegy.

Hangosan felkaczagott, olyan fureszán tet-
szett neki ez a dolog. Kaczagott az urán, még
jobban a parasztasszonyokon, a kiktől most
jut eszébe, hogy mennyire izegtek-mozogtak és
nézelődtek feleje. Persze hogy őt sürgették,
lépjén ki már az úrasztalához, mert addig
másnak nem illik, míg a papné meg nem
kezd.

Azok ugyan hoppon maradtak, és ő kacza-
gott rajtuk.

És aztán egyszer csak elpirult. Az villant az
eszébe, hátha az asszonyok mindent kitaláltak!
Már ismerte a parasztészt, a mely minden
roszra jó s nem is kételkedik benne, hogy az
ő elindulását rögtön összefüggésbe hozták a
Thorsa Abrisével. Jézus Krisztus, lesz itt pletyka
a három ünnepen.

A száját ijedten kicsucsorította, mint a gye-
rek, ha hibán kapja magát s újra meg újra
összecsapta a kezét.

Az ének távoli hangja beszűrődött hozzá s
tisztán hallotta, a mint dalolták, hogy:

Életnek vize, nyiss magadnak utat...
A szomju hívek, keresik e kutat...

Ő bizony, úgy látszik, nem szomjú hív, mert
megszokott a szent kút elöl!... Nem baj,
ugyis kap belőle, ide hozzák a maradékot s azt
az ebédnél el kell fogyasztani. Ráadásul itt
lesz a kurátor is, meg a bíró is az ünnepi ebé-
den. Kellemetlen szokás! S még kellemetle-
nebb, hogy neki ilyen hamar igazolnia kell
magát.

Ej, mit, lesz, a hogy lesz! Azért van az em-

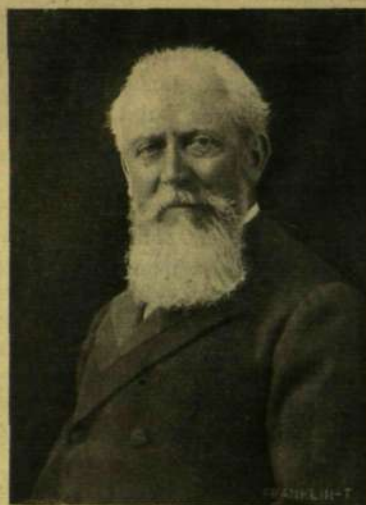
Pulian Ferencz fényképe.
GRÓF WICKENBURG ISTVÁN, AZ ÚJ FIUMEI KORMÁNYZÓ.

bernek okos ura, hogy kivágja a feleségét min-
den bajból, a mit az maga gyűjtött szeleség-
ből a saját fejére.

Ebben aztán megnyugodott s újra megjött a
jókedve. Csak az az ének ne tartana már soká.
Roppant éhes volt s erről eszébe jutott a
konyha.

Rögtön kiszaladt. Zsuzsi már készen várta.
Az ebéd készen volt, semmi sem égett oda,
semmi sem kozmódott meg, a levest is épen
befőzte a lány s hozzáfogott a tálaláshoz. «Mégis
ritka ügyes lány ez a Zsuzsi, — ismerte el ma-
gában a tiszteletes asszony, — jól vagyok vele.»
S hangosan azt mondta:

— No, csakhogy egyszer nem kell vesze-

Wallach Pál göttingai egyetemi tanár (kémiai díj).

Heysé Pál német író (irodalmi díj).

A NOBEL-DÍJ IDEI NYERTESEI

kedni... Látod, neked jó! Nekem is rossz, ha
rossz vagy, neked is. Azt hiszed, arra való az
én tudom, hogy rád fűjjam ki! Van arra még
egyéb szükség is. Meg aztán nem is vagy már
kisbaba, hogy ennyit se lehessen rád bízni. Ha
delután vendég nem jön, elmehetsz egy órára
a faluba.

Ezzel sarkonfordult s bement. Ha nem mu-
száj, nincs kedve ételszagúvá tenni a ruháját.

Ejnye, még mindig énekelnek. Sajnálta, hogy
kijött, odabenn könnyebben múlt volna az idő.
És az ugys igen furesza, mikor a tiszteletes úr
bibliai mondásokat sugdos az ember fülébe, de
az meg még fureszább, mikor a végén megebé-
delteti saját magát.

A kis papné még nem volt hozzászokva a
szent élethez, s nem félt profán szemmel nézni
a szent czeremóniát. Nevetett, de megérezte a
hangján is, hogy igen éhes.

Csak jönnének már, mert rögtön elájul.

Az ebédlőben meg volt terítve az asztal; a
hosszú fehér abrosz, a ragyogó porcellán-
tányérok, a csillogó evőeszközök, mind oly
hidegek voltak, hogy Ica asszony dühös lett,
s nem tudta, nem fogja-e a jövő perczben mind
földhöz csapkodni a szemtelenül szembetola-
kodó terítéket.

Nagyon keserves dolog a várakozás, kivált
éhesen a kész ebéd mellett. Nagy jellemző
kell ahhoz, hogy az ember ne rontsa el az ét-
vágyát. Már kék és zöld karikát szikrázott a
szeme, mikor ráismert arra az énekre, a mely
valahára kifelé tessékeli az embereket. A hátra-
levő perczek még keservesebbek voltak; kiszá-
mitotta, hogy az ura szántásándékkal késik,
mert útközben sorra megáll beszélgetni az em-
berekkel, részint azért, mert illik, hogy kará-
csonyi templom után sorra kezet fogjon a pap
mindenkivel, részint, mert ugys nagyon rit-
kán beszélhet velők, s ennek az asszony az oka.

Ica összecsikorgatta a fogát s szívesen ker-
gette volna az egésze falut a pokol fenekére,
csakhogy az urát hamarabb kapja a keze közé.

Na, hál' Istennek, hát mindennek vége van
egyszer! Sose hittem volna!

Nagy csizmák kopogása hallik az udvarról a
lépcsőre, onnan a tornácra végig az ajtóig.
Itt a pap, de az ördög vigye el őket, itt a kisé-
rete is.

Két nagy gubás ember lép be előre s csak
utána a férje. S neki még nyájas arcot kell
öltönie, mikor legszívesebben seprűt fogna
rájuk.

— Édes lelkem, — mondja a pap, s gyöngé-
den, félve szólal meg, — mulatásd el egy kicsit
a kurátor úrékat, nekem még el kell mennem.
Ica asszonynak tátva maradt a szája is a
bámulattól.

— Ugyan hova?
— Beteg az öreg Csutorás, itt van a fia, hogy
utolsó úrvacsorát kíván az apja. Szegény a ha-
lálós ágyon van! A haldokló kívánságát szent
papi kötelességem meghallani.

— Bizony, bizony, — integettek a parasz-
tok s lelendítették a gubát a vállukról.
A galamb papné tévelygő szemmel csak el-
nézett rajtuk, aztán nem szólt semmit, hanem
befordult a másik szobába.

— Tessék letenni a gubát, kurátor úr, bíró
úr, — szorgalmaskodott a felesége helyett a
pap, — tessék kényelembé tenni magukat, a
feleségemnek ugyan reggel óta van valami kis
baja, sajnálom is, hogy itt kell hagynom, de
hiába, ez a kötelesség...

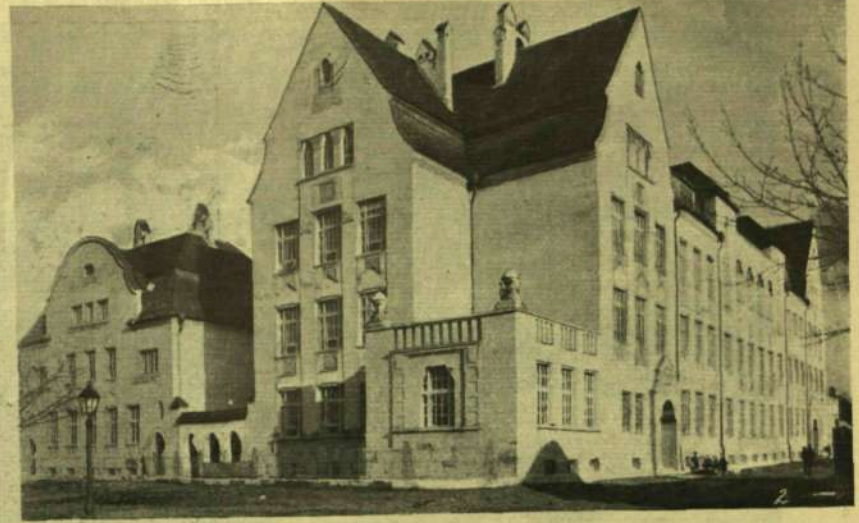
— Ez bizony, bizony ez! — integettek azok
s otthonosan letették a gubát. Az egyházi is
bejött és hozta az úrvacsoráról fenmaradt ke-
nyeret és a bort egy százesztendő őcska cserép-
korsóban.

A pap előszedte a könyveit, a mire szüksége
volt a házi istentisztelethez, aztán aggodalmas
szívvel ment be a másik szobába a feleségéhez.
A legutolsó szobában, a hálóban találta meg.
Ott ült mereven egy széken, háttal az ajtónak.

— Édes...
— Elmegy? — kérdezte fojtott hangon az
asszony.

— Mit csináljak lelkem?
— Elmegy? — ismételte az asszonyka.

— Elmegyek, — mondta sóhajtván, hideg ve-
rejtéssel a férfi.
— Hát csak menjen!
Újra elfordult s mereven kinézett az abla-

1. A Lehel-utcában. 2. A Szentendrei-úton. 3. A Külső Váci-úton. 4. A Hernád-utcában. 5. A Gömb-utcában. 6. A Mester-utcában.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS ÚJ ISKOLÁI.

kon. Sokáig szótlánul állott mellette a férje.
Végre szóra bírta magát.

— Ne légy olyan nehéz természetű, drága-
ságom! Lásd, minden embernek megvan a
maga kötelessége. Igaz, nagyon kellemetlen
épen most, mikor a legjobban esne leülni a kis
feleségem mellett a jó ebédhez! Tessék indulni,
menni... De ez csak egyszer van egy eszten-
dőben. Hát a katonának, a kinek akkor kell
lóra pattannia, a mikor megfűjják a trombitát.

— Micsoda számár beszéd ez. Mikor fűjták
meg a trombitát magának karácsony első nap-
ján délben? Majd én valami baka felesége va-
gyok talán. A tisztek bizony meg is ebédelték
azóta az egész világon.

— Édes, hiszen még nincs is későn! Egy óra.
— Igen, tíz óra óta lesem, mikor hagyja abba
már azt az unalmas darálást.

— Lásd, én is ki vagyok fáradva, mégsem
panaszodom.

— Mi közöm neked magához, menjen, hi-
szen elkésik. Én, ha kiáltok a cselédemnek s
ennyi ideig nem jön, elcsapom! Magának is
kiáltott a gazdája. Ott várja a vén Csutorás,
azt hiszik, hogyha papot hívnak hozzá, akkor
már rögtön meghal.

A pap hallgatott s tétova pillantással nézte
a feleségét. Szerette volna megtenni, hogy elébb
megebédél s csak aztán megy a vén paraszt-
hoz. De tudta, hogy ez lehetetlen. Ebben a pa-
rasztok igen követelők. Főben járó dolog lenne
belőle. Nem olyanok ezek a kemény nyakú ma-
gyarok, mint a jámbor felvidéki tótok, a kik-
kel azt teszi a pap, a mit akar.

— Van parancs, a minek nem lehet ellent-
mondani, — dünyögte kedvetlenül.

— Nagy úr vagyok! Úri asszony lett belő-
lem, az már igaz! Mit ér, hogy maga egész
nap, egész héten lebzselhet, lophatja a napot.

Nem az az uraság. Azért tartják, mert ők az
urak, megengedhetik maguknak azt a lukszust,
hogy egy urat tartanak maguknak, a kinek
akkor parancsolnak, a mikor nekik tetszik.
Nagyszerű, mondhatom, kapások parancsolnak
az urannak, pizskos csürhének a kegyétől függ,
hogy lesz-e holnap ennivalóm.

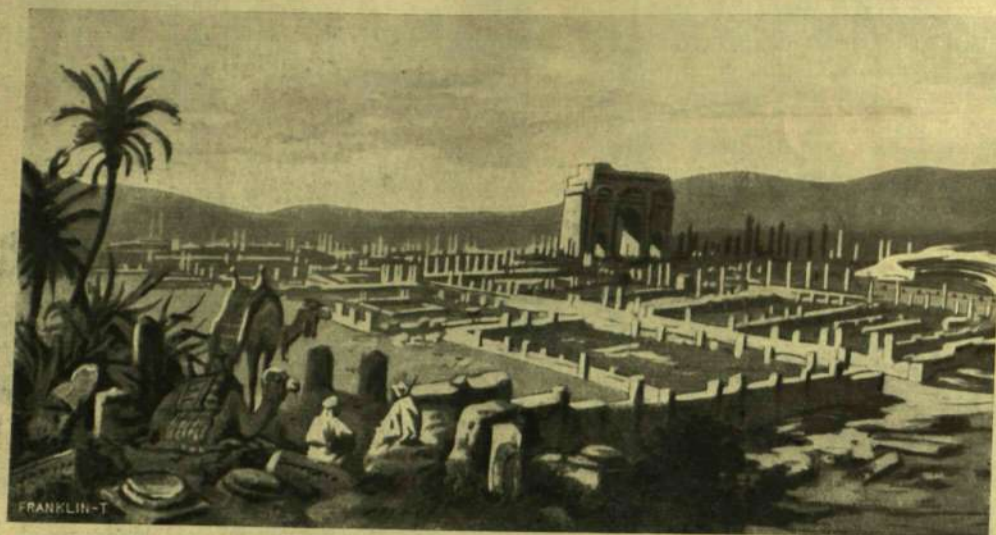
— Az Isten szolgája vagyok, — igyekezett
méltósággal mondani a pap.

— Igen, menjen hát az Istenhez panaszra,
hogy a pizskos vén paraszt most cizálja ma-
gához. Próbáljon csak el nem menni. Holnap
kicsapják.

— Dehogy, édes.
— Nem?
— Nem!
— Na hát akkor nem megy el.
— De elmegyek.
— El?
— El.

FENICIZIAI CSEBÉP ÁLARCZ.

RÓMAI KORI ROMOK TUNGADNÁL.

— Menjen . . . Csak menjen. Magának köszöni, a mit kap.
 A pap indulóra lépett s megállott. A homlokát verejték borította. Már nagyon hosszúra nyúlt a diskurálás, mit gondolkodnak odakinn a parasztok!
 Felsőhajtott.
 — Isten veled, édes.
 — Hagyjon békén . . . Hozzám ne nyúljon!
 — De . . .
 — Úgy menjen el, hogy rögtön levelet írrok.
 — Kinek?
 — Az anyámnak!
 Villámszikraszó csend lett.

csakugyan nem érdemlem meg, hogy tisztességes ember többet az életben kalapot emeljen előttem! Hiszen utolsó az uram az utolsóknál. Próbálna az a vén dög paraszt odaizenni Thorsa Ábrinak, hogy addig nem tud jóízűen ebédelni, míg ő nem ad neki egy kis étvágygerjesztő boroskát, kenyerecskét. Tudom Istenem, repülne kifelé a követ, a helyett, hogy Thorsa Ábrisnak, hogy egyedül hagyná a feleségét két baromi vadállattal . . . még hogy ő mulattassa őket! . . . Hogy akassza fel magát.

(Folytatása következik.)

A KLASSZIKUS AFRIKA.

I.

Feniciziai telepítvények.

Afrika legújabb római leletei méltán keltik fel nemcsak a régészek, de az egész művelt közönség figyelmét. Az utolsó évek ásatai egész táborokat, municipiumokat hoztak napvilágra. Sőt a legtöbb esetben még ásatásokra se volt szükség, mert a páratlan műemlékek ottan állottak elveszve a sivatagban. Mindössze fel kellett őket keresni a lakatlan, ismeretlen régiókban.

Róma afrikai birtokainak kiterjedése óriási volt. Tripolist, Tunist, Algirt, sőt Marokkót is magába zárta és nyugati határát az Atlanti-tenger képezte. E mérhetlen területen minden irányban virágzó gyarmatokat létesített, népes városokat alapított, és hatalmas várakat emelt. Ipar és kereskedelem sehol élénkebb nem volt, mint Afrika éjszaki kikötőjében. A világot uraló Imperium mesés gazdságának legdúsabb forrásai itten eredtek.

A császárság utolsó századai alatt a társadalmi élet súlypontja is mintha az afrikai partvidékre terelődött volna. A legkiválóbb polgárok terjedelmes birtokokat vásároltak és az év nagy részét itten töltötték. Mások hivatalos állásokat foglaltak el és mint kormányzók, felügyelők, végrehajtók működtek, és végezetül mind nagyobb volt azok száma, kik teljesen az új világgrészen telepedtek le. — Itália földje túl lévén népesedve, a városok túl szaporodva, a fiatal nemzedék örömet nézett tágasabb, szabadabb működési kör után.

A kultura nyomon követte a vállalkozó bevándorlókat. Mesteremberek, kereskedők, építésszek, szobrászok, festők előzönlöttek az új birodalmat. Kiki megfelelő munkateret és bő keresetet talált. Így emelkedtek, mintegy varázslatra nagy szabású városok, mint Bulla Regia, Lambesa, Simittu, Saldae, Auzia, és annyi más, melyeknek még romjai is világos tanúságot nyújtanak a hajdani jólétről és fényről.

A kérdés mindig érdekelt. Több mint két évtizede, még tanuló koromban kerestem fel először a fekete világgrészt. Beutaztam a legtöbb nevezetes vidékét, és Széchenyi Lajos és Térey Gábor barátommal egy kis karavánt létesítve bejártuk a Saharát is. Az érdekes út egyes naplótöredékei 1887 és 88 telén a „Vasárnapi Ujság”-ban láttak napvilágot. E hajdani afrikai feljegyzésekkel kezdtem irodalmi működésemet. Azóta több ízben visszatértem hosszabb-rövidebb időre az egyes ásatások színhelyére.

Így kerültem ismét két ki- és visszavándorlókat szállító hajó járata közben Carthago-ba. Innét kerestem fel a legújabb felfedezések tájékát. Utolsó itten létem óta nagyon sok szerencse koronázta az ásatásokat. Nem

KERESZTYÉNY BAZILIKA ROMJAI DAMUS EL KARTÁNÁL.

A KLASSZIKUS AFRIKÁBÓL.

MINERVA-FEJ. CARTHAGÓI LELET.

kevesebb számos azon értékes tárgyak száma, melyeket a tenger mélyéből hoztak napvilágra. A tenger fenekéről évezredek után előkerült díszedények a legintimebb megnyilatkozásai nemcsak a művész egyéni tehetségének, de az egész társadalomnak is, melynek tagja volt.

II. Carthago.

Dido fényes városát Scipio Africanus seregei a szó teljes értelmében elpusztították. Cato büszke lehetett szónoki sikereire. A hatalmas vetélytárs megsemmisült. Elenyészett olyan teljesen, hogy alig egy negyedszázadja még a helyet se tudták teljes biztossággal megállapítani, a hol a büszke királyné városa fekkent.

Ha Carthago alapításának története kevésbé költői is, mint az ökörbórról szóló hagyomány, de viszont nem kevésbé érdekes. A feniciziaiak, kiket az első telepítők gyanánt kell tekintenünk, az ókor egyik legsajátosabb népe volt. Mint a tenger urai, szerepök hajdan a történelemben az lehetett, a mi ma az angolszász fajé. Adtak és vettek, kereskedtek mindenfelé, a meddig csak hajóik elvitorláztak.

Tevékenységüknek művelődési értéke kereskedői szellemükben rejlik. Ha a feniciziaiak magok első rangú műalkotásokat épen úgy mint a zsidók, nem alkottak, de viszont a nagy kulturnépek, mint az assyriai, perzsa, egyiptomi, vagy görög mű alkotásait ismertették meg egymással. Azokat hordták szét a nagyvilág összes piacaira.

Igy jutottak Afrika éjszaki partjaira. Biztos öblöt, alkalmas kikötőt találva, horgonyt vetettek. Idővel hajógyárat, tárházakat építettek, míg végre egyik legvirágzóbb Emporiumuk fejlődött a helyszínén.

Mind ez épületekből ha nem maradt is meg az utókorra semmi, de fekvésüket végre teljes biztossággal határozhatjuk meg. Jobb állapotban őrződött meg a két tágas kikötő, melyek a történelmi adatok szerint pár száz neszadót voltak képesek befogadni, és a melyeket rabszolgák keze vajt ki. A szomszédos domb csücskén emelkedett maga a híres *Bjrsa*. A pontot, hol a büszke acropolis állott, ma a Lavigarie biboros által emelt székesegyház foglalja el, melynek építésénél alig pár éve találták meg az olyan régen keresett Carthago legbecesebb emlékeit.

Pun építészeti emlék kevés maradt meg. De legújabbban felfedeztek egy felette érdekes sírboltot. Mélyen a föld mai színvonalá alatt terülnek el a teljesen megőrzött kamarák, falai mindannyinak hatalmas természetkövekkel vannak kirakva. A sírt magát egymásra sátor-szerűleg helyezték kövek védik. A tetemet pedig vagy egyszerűen oda temették, vagy előbb cédrusfa vagy cserépkoporsóba helyezték.

E sírok és koporsók tartalma nyújtja a hajdani feniciziai tárgyak legbőségesebb gyűjtemé-

PÚN SÍRBOLT.

ISIS PAPNŐJE. CARTHAGÓI LELET.

III.

A római emlékek.

Mi sem érdekesebb, mint a nagy római nemzetet saját határain túl figyelni meg. Legyen az Pannoniában a Duna partjain, és hívják a telepét *Aquincum*-nak, avagy vándoroljunk keresztül egész Európán le a kontinen legnyugatibb pontjái, a Pirenée félszigeten *Italia* ba, még ma a megmaradt romok is ugyanazon elveket vallják, ugyanazon eszmét fejezik ki.

Afrika maig álló római épületei e nagyszabású államszervezet leghatalmasabb emlékei, *El-Djem* a Colosseum óriási méreteit csaknem meghaladó amphiteatruma, *Thymgad* márvány fóruma, avagy Uda mentén a sivatagot áthidaló mérhetlen aquaduct a legközvetlenebb tanujelei a római uralom hatalmának, virágzásának.

Ez időben három részre volt osztva az afrikai gyarmat. A latin iók által olyan gyakran emlegetett *Numidia* nagyjában a mai Algiria területének felel meg. Az úgynevezett Proconsuli terület a Tunist és Tripolist ölelte fel. Végre Mauritania, miután uralkodóját Ptolemeust Caligula megölte, szinte közvetlen Róma hatalma alá került és két tartományra osztva, határait kiterjesztette a nyugati tengerig.

Ez óriási területen vannak elsősorba a legérdekesebb romok és maradványok. Megannyi hajdani *Castrum*, hatalmas *praetorium*, őszszedőlt *arx* törmelékei. De legyenek bármennyire elpusztulva, még így is fényes bizonyítékai a hajdani nagyságnak. És egy más nagy előnyük ez afrikai emlékeknek, hogy a mi megmaradt, azt a sivatag pora a legcsodálatosabb módon konzerválta.

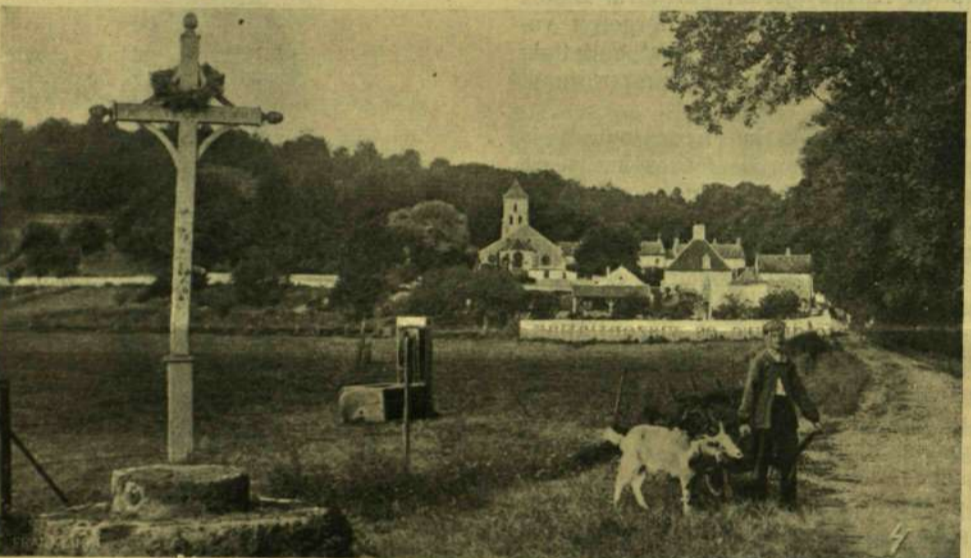
Carthago római építményei közül még meg lehetőszen jó állapotban láthatók az egykori czisztarnák. Igaz, hogy az óriás imedenczékben beduin pásztorok táboroznak. De e napbarnított, fehér burnusba burkolt alakok még csak közelebb hozzák a multat és könnyen megannyi bőtgás szenátornak nézhetnének őket.

Az amphiteatrumban ide közel egy völgyben fekszik. Ezt a nagyméretű területet is azóta ásták ki, mióta legelőször fordultam meg Carthagóban. Az épület alaprajza most ottan

A RÉGI KIKÖTŐK CARTHAGÓBAN.

A KLASSZIKUS AFRIKÁBÓL.

1. Bercsényi gesztenyefája. 2. A kastély a kert fölül. 3. A kastély fogadó udvara. 4. A templom, ahol Bercsényi és neje hamvai nyugszanak.

GRÓF BERCSÉNYI LÁSZLÓ EGYKORI KASTÉLYA LUZANCYBAN.

Szent Ágoston leírásait olvasva, kinek élete és működése olyan közvetlenül kapcsolódik az afrikai római birodalomhoz, mind e romok szinte újra felépülnek képzeletünkben. Minduntalan kerülnek egyházi szerek, cserép mécsesek, feliratok a napvilágra, melyek világos fogalmat nyújtanak az első századok helybeli viszonyairól. Ez ásatások színhelyeit felkeresve, a régi írók műveit lapozva, Afrika sivataga szinte újra benépesül, képzeletvilágunkban új életre ébred, és ott lebeg szemünk előtt csillogón, káprázatosan, miként egy délibáb.

Gróf Vay Péter.

GRÓF BERCSÉNYI LÁSZLÓ LUZANCYI KASTÉLYÁBAN.

A kurucok Franciaországban. — Rákóczi Versaillesben. — Bercsényi László, a francia huszárság alapítója. — A forradalom előtt és után. — Gróf Esterházy Bálint.

Turul madár, de messze szállottól, mint viharverte sirló a Márvány-tengerig, majd Versaillesig meg sem állapodál. Háromezer kurucz vitéz követi sebzett, véres szárnyad, Bourgogne szele lengeti most »Pro Libertate» lobogódat...

Megjelent előttem ismét Rákóczi fejedelem tragikus alakja, ott lenn, ama nagy idegenségben, a Journe-hegység völgyében. Ime, itt, a Marne folyó mentén vonultak végig a büszke magyar daliák. Bercsényi László gróf, a nagy Bercsényi nagy fia, salamonfai Rátty, galan-

tai Esterházy, a besztercebányai Pollereczky és cserneki Dessewffy vezérlete alatt.

A magyar huszárok XIV. és XV. Lajos uralkodásai idején hetven csatát nyertek Franciaországnak. La Chemay egykorú feljegyzései szerint »ils étoient souvent trystes», gyakran szomorkodtak távoli hazájuk sorsa fölött s ily hangulatban a tábori tüzek mellett gyakran elkeseredett, vad táncba kezdenek, majd feledjék bánatukat s előbb sirámszerűt, majd vidámabb melódiákba törnek ki. Legmeglepőbb, mikor megrohanják az ellenséget: egetverő »huj, huj» kiáltásokat hallatnak, melyek gyakran maguk elegendők arra, hogy az ellenség megrémüljön. Ha valahol nagy baj volt, ott különösen Bercsényi László hadvezéri talentumára volt szükség, de a többiek is fényesen megállták helyüket; a versaillesi udvar büszke volt reájuk és gyakran ünnepeleik őket.

Rákóczi Ferencnek, míg Franciaországban lakott, nem nyílt alkalmá háborus tanácskozásokban vagy harcban résztvenni. A napkirály udvarában a »soirée de gala»-k egymást követték s az uralkodó nem tartotta meg Rákóczi Ferencnek tett ígérteit, hogy Ausztria ellen támogatói fogja, ellenben Rákóczi háta mögött egységet kötött vele. Ez után nem elégedett meg azzal Rákóczi, hogy megundorodva az udvari politikától és csalódtva azokban, a kikben legjobban bízott, kísérletet tett a magányba vonulással. Huszárait Bercsényi Lászlóra hagyta s sietett vissza a nagy generálshoz, Bercsényi Miklóshoz Rodostóba

LADY ANNA (Márkus Emília).

III. RIKÁRD (Iván János).

III. RIKÁRD A NEMZETI SZÍNHÁZBAN. — Székely Aladár fölvetélei.

A huszárok előtt sokáig titkolták Rákóczi távozását. És mikor kitudódott, nagy nyugtalanság vett erőt az összes csapatokon. Ők számítottak arra, hogy Rákóczi nemsokára visszavezeti őket szülőföldjükre és viszontlátják Érsektúrvárt, Eperjest, Kassát, Szatmárt, vagy Késmárkot... És hogy megtudták fejedelmük lelkületének végzetes összeroppanását, sokan szöktek utána vagy szökést kíséreltek, de Bercsényi László kemény szigorúsága mintegy vaskeretben tartotta össze őket. Később lassan-beletörődtek sorsukba. Bercsényiért rajongtak és egyben félték tőle s míg ő volt a magyar huszárok élén, a rend föl nem bomlott. Csak mikor idegen tábornokokat akartak bezosztani közéjük, mikor megszokott kurucz-kosztümjeiket francia milice-ruhával akarták volna föleseréltetni, volt nyílt és macacs ellenszegülés. A magyaros díszítésű huszár-kosztüm bizonyos változtatásokkal ugyan, de megmaradt egész 1908-ig a francia hadseregben a huszároknál s csak a csákó maradt meg a régi formájában. Érdekes feljegyezni, hogy nemcsak a »huszár» szó ment át a francia nyelvbe, mint »hussard» de a csákó (schako), kalpag (kolpack), dolmány (dolmen) stb. is.

A kurucz vitézek Rákóczi alá nem akartak visszatérni hazájukba. Belenyugodhattak, hogy ha kell, Franciaországban haljanak meg, de az idegen kommandót nem tűrték volna, bármennyi kísérlet is történt erre nézve a versaillesi udvarból. A kuruczokra, ott az idegenben, életet és halált egyben jelentett a magyar vezényszó is. A huszárok közt a francia vezényszavak, mint az »En avant!» csak akkor keltették fel a harci kedvet, mikor a nagy forradalom előtt különböző nemzetiségűek, különösen francziák elegyültek közéjük és ők maguk is elfranciásodtak és Chamborant, Nassau lettek az új tábornokaik.

Bercsényi László a nagy forradalom előtt tizenhét évvel halt meg, 1772-ben. Neki köszönhető a francia huszárság megteremtése. Mint katona és diplomata példaszerű s mint férfi a legnemesebb fajból való. Öreg kort ért el, nyolcvan évét, általános becsületétől övezve.

Esterházy Bálint alatt már teljesen egyes csapatok lettek a magyar huszárezredek s a

royalisták eszközei, a mi nem is lett volna lehetséges másként Marie Antoinette intimsának, Esterháznak vezetése mellett. A magyar fiúk közül, kik hívek akartak maradni vezérükhöz, a köztársasági többség sokakat rettenetesen halálra kínozott, mert »royalisták» voltak, — a kinzások nemeiről sejtelmet alkothattunk, ha pl. Berthier tábornokra gondolunk, kinek kitépett és még párolgó szivét egy vörösbóbítással asszony nagy vihogás közbe megette. Grenobleban ma is fennáll egy kút »la fontaine des hussards hongrois», a magyar huszárok kútja», melybe sok magyar huszár dobott a forradalmi örület.

Úgy értesültem, hogy a magyar huszárság történetének Franciaországban lesznek ismeretői a francia katonai iskolákban. És itt Bercsényi (a mint a francziák mondják Bercény) László jelleme és fényes karrierje sem fog homályban maradni, a többi francia hasonló kortársával egyetemben. Talán ő az egyetlen idegen, ki Franciaország marsallja lett. XV. Lajos nagyon kedvelte, hat falut adott neki s meglátogatta lusancy-i kastélyában. A marsall által rendezett estélyek pazar-ságát csak a király fogadó-estélyei múlták fölül.

*

A kétszázados Bercsényi kastély még ma is ott áll majdnem teljes épségben ama néhány kis utca közepén, mit Lucaney-nak neveznek.

A Gare de l'Est-en szálltam föl, hogy a mintegy öt órányi távolságban lévő La Ferté-sous-Jouarre városához érjek.

Ott gördülünk végig a festői Marne folyam és a Jouarre-hegy vonalában, csupa apró falvakon át, hol alig látni egy-két embert. Az egész vidék mintha kihalt volna s csak szalmakazlak őriznék a néma falusi házakat. Sokfelé jártam már a szép Franciaországban, de soha ily életteleniséget, mint e vidéken!

Végre beérünk a kis Luzancybe. Megkérdezem a »maréchal de Berchény» házat. Oda-hajtnak s megállunk a nagy, zöldre festett ódon kapu előtt. A kis kapun be lehet nyitni, s szembe jön a ház portierja. Szerény, udvarias kis őzes ember, s mikor mondom, hogy magyar vagyok, azt válaszolja:

— Hét év óta ön a második magyar, kit

a marsall emléke hozott ide. — De nem emlékezett, ki volt ott előttem.

Az épület a párisi tizennyolcadik kerületi iskolapénztár tulajdon (Soud'Ecole) s ezt jelző főírat díszleleg a kapu fölött is.

Hogy a kastély Bercsényi László tulajdona volt, csak az a rézből készült tábla mutatja itt, mely megörökíti néhány francia szóval Lescinsky Szaniszló lengyel király itt időztét, mikor leányához: Lescinska Mária-hoz ment Versaillesba. A birtokot 1730-ban vásárolta Bercsényi s halála után a forradalom Esterházy Bálint gondoskodott róla. A forradalom után magánbirtok lett, majd néhány év előtt az említett iskolapénztár tulajdonába ment át. Most iskolás gyermekek nyári üdülésére szolgál a hatalmas dominium, mely nagyobb erdőszertől kertből áll, százados, terebélyes fákkal, minőket csak Fontainebleauban vagy Versaillesban lehet látni. Az egész másfél méternyi magas kőfallal van körülvéve s megmaradt a régi épségében. Hasonlóképpen a kastély, a maga külső egészében, a két hatalmas udvar érintetlenül, de az épület belsejében nagymérvű átalakítások történtek, falakat törtek át. Az egész emeleti részt a gyermekek alvóhelyévé változtatták s végig a falak mentén ágyak állanak. A marsall konyhája van még a maga épségében a nehéz vasajtóval; a takaréktűzhely és felszerelések modernek; itt főznek az üdülő gyermekek számára. Ablakok, ajtók, mind a régi, kétszázados. Az első udvar homlokzása fölött kis óratorony, de az órát kitérték a vázából. Semmi mozgó tárgy nem maradt a kastélyban Bercsényi László korából; a nagy forradalom mindent szerteszórt itt is s csak a lel-tárat őrzi a francia nemzeti levéltár.

A forradalmárok azonban békén hagyták gróf Bercsényi Lászlónak és nejének, Wiet Girard Katalinának sírhelyét a lusancy-i kis kápolnában. Egy sírboltszerű mélyedésben fekszik a hatalmas érezkoporsó, mely a nagy katona hamvait takarja. Felesége azt kívánta végrendeletében, hogy édesség el s porát egy üvegben helyezték el a templom falában, az oltár mellett. Az oltáron latin és francia versek méltatják Bercsényi László érdemeit s emléké pietásos kegyeletben őrzi a kis Luzancy egyszerű csöndes része.

Lendvai Károly.

MOLNÁR FERENCZ, «A TESTŐR» SZERZŐJE.

SZINHÁZAK.

A testőr. Molnár Ferencz, vigjátéka a Vigszínházban. — III. Rikárd. Shakespeare-tragédiájának felújítása a Nemzeti Színházban, Ivánsi Jenővel a czimzseropben.

Molnár Ferencz vigjátékának sikeréről nem kell beszámolnom, az egész város visszhangzik tőle. A testőr szerzője korlátlanul uralkodik a budapesti közönségen, a mely őt egészen kivételes módon szereti, mint a színpadon eddig senkit. Ez nem nyilvánul csupán csak tapsban és telt házban; ez az a szeretet, a melylyel a közönség maga magát szereti. Ebben a szeretetben van magamegértés, művészi élvezet és tehetségmentés. Csudák történek. A Vigszínház közönsége teljesen elfelejti, hogy mit keres ő és szokott kapni a Vigszínházban, és maga magának örül. Többé-kevésbé világosan érzi, hogy gazdagabban hagyja el a színházat és hogy nem csapták be. Nagy hatás a hatás keresése nélkül. Az igazi művészet ilyet tud eszközölni; az ember magamagával is rendbe jó.

A darab végtelenül egyszerű; nem igaz, hogy bizzar, csak eredeti, de oly módon, hogy az ember azonnal elfogadja és úgy érzi, hogy a dolog nem is lehet máskép. A cselekvény száraz vázlatából ez nem tűnik ki, ebben csak ennyi foglalhat helyet. A színész (a szereplőknek nincs is nevük a színpadon) szereti feleségét, a színésznőt, de hidegülest vesz benne észre, a mi, tekintve a nő házasság előtti múltját, eléggé aggasztó. Ez az aggodalom azt a gondolatot kelti benne, hogy egy gyönyörűen felöltözött gárdista képében ostromolni fogja a feleségét és így győződik majd meg, hű-e hozzá vagy sem. Bizik magában, hogy a nő nem fog ráismerni, nem hiába nagy művész. A nő nem is ismer rá és az ostromot csak addig állja, a míg szükséges és illendő. Midőn idáig jutottak, a színész a neje előtt felöltözik gárdistának. A színésznő hamar feltalálja magát, elhitheti a férjével, hogy az ostrom első pillanatában ráismert a gárdistában férjére. Ezt a férjnek el kell hinni, vagy... Nincs vagy. Független.

Mit jelent ez a kis mese? Mert a dráma jelent valamit, nem épen valamely elvont igazságot, de jelenti valamely életmozzanat művészi látását és megformálását. Molnár drámája jelenti a színész lélektanát, nem akármiké, hanem a színészt, a ki egészen egyéni és egészen tipikus, a minek egyzetése a művészet titka. Ez az egész dráma a színészi élet művészi formálása. Méltóztassék megjegyezni, ez a darab nem szatíra, nem apoteozis, nem kopott frázisok gyűjteménye, nem elméskedés, nem nyers megfigyelések elhelyezése, nem akarja a filisztert ámulatba ejteni, vagy megbotránkoztatni. Ilyenek vannak és nem is érdektelenek vagy érdemtelnek. A Molnárhoz hasonlóan azonban nem ismerek. Ez a darab tisztán emberi és művészi, minden él el van távolítva, minden művészivé van

gömbölyítve. Tele van megfigyelésekkel, de egyik sincs magáért. Az egész darab magában van, átlátszó a fenéig, de mély, mint az élet. Egy darab művészi élet. Élő emberek. A leg-élőbb: A színész. Egészen méltó Liliomhoz és kis cselédjéhez. Ez a nagy dokumentum Molnár Ferencz kivételes drámaírói tehetsége mellett: tud élő embereket alkotni. Liliomnak szemére hányják, hogy a megnyországi jelenettel elrontotta a darabját. Meglehet. De Molnárnak kellett, hogy Liliomot élőbbé tegye. És Liliom úgy él, hogy nem lehet élőbb. Érdekes volna egyszer Csörtossal eljátszani Liliomot. Csörtos kedvéért és a darab kedvéért. Hegedüs bizonyára az érettebb, hatalmasabb művész, de Csörtos szerelmesebb tud lenni; a Testőr sikere is szerelmes színészen fordul meg.

Visszatérünk a Testőrhöz és a főalakhoz. A színész tudja felesége múltját, a színháznál mindent tudnak, még számbelileg is. Nejének a múltban nem kevesebb, mint kilencz szeretője volt; átlagos időtartam: felesztendő. De a múlt elmúlt, az nem számít, magától értődik; de tavasz van és fenyegető jelek mutatkoznak, merengés, Chopin, stb. Mit lehet itt csinálni? Miért nem ér ő annyit felesége szemében, mint a félelmes versenytársak, a főhadnagy, a gróf, az előkelő? Mindezeket játssza, jobban, mint maguk az illetők. Így születik meg, színészi lelkéből az az ötlete, hogy ő maga fogja eljátszani a versenytársat, a gróft, a szépet, az előkelőt, a katonát, a legkatonábbat, azaz a legfényesebb uniformisút, a gárdistát. Meztelenül áll előttünk a szegény, ördögnek illuzióz lelke. Beleviheti az

életbe a művészetét, játszhatik, próbára teheti a művészetét, gyönyörködhetik magában. Ez nem valószínű? Ez több, ez valóság, ez belsőleg igaz, ez életadó ötlet. De nem valószínű, hogy a nő nem fog ráismerni a férjére. Szegény Molnár Ferencz erre nem gondolt. De szegényemre megvallom, hogy én nekem se jutott eszembe. A férfi nagyszerűen átalakítja magát, a barnából szőke ember lesz, karsúbbnak, magasabbnak látszik (ezt az uniformis teszi), raclesol, vékony hangon beszél, mindig mosolyog, méltóztatik tudni, hogyan. Tessék hozzávenni, hogy e kis perszonának mennyire hizeleg, hogy ez az elegáns nagy úr, ez a fényes uniformis udvarol neki. Még ha ráismerne, se ismerne rá. A világ összes filiszterjei azt fogják mondani, hogy rá kell ismerni, mert szeretnek aeroplanban ülni, de csak addig, míg a földön gurul. Molnár Ferencz darabjában repülünk és ez az aeroplan a leggrაციózusabban és a legbiztosabban mozog, csak tessék lelki nyugalommal átengedni magát neki. Baleset kizárva.

Első találkozás a gárdistával: csatározás és meghívás az operába, páholyban, melynek sötét háttérben megindul a komoly szerelmi csata. Miért a páholyjelenet? Nem lehetne mindent azonnal elintézni? Vagy a nagyszerű díszletért és eredeti ötletért tette-e a szerző: páholy a színpadon és a páholyon át megpillantása a nézőtér egy részének, és meghallása a Pillangó zenéje, éneke egyes foszlányainak? A kik így beszélnek, azt hiszik, hogy Molnár «egy ügyes». Épességel nem ügyes, csak geniális. Ez a páholy a szintetikus fantázia műve. A színház levegője, élete kell eh-

Testőr: És elhiszi nekem, hogy egy ilyen szép, forró, titokzatos, csupa ideg, csupa vér asszony közelében nekem, fiatal és erős férfinak, katonának, nincs olyan perczem, a melyben más is jutna eszembe, mint tisztelést és hódolat? Ezt Ön elhiszi nekem? (II. felvonás).

«A TESTŐR» ELŐADÁSA A VIGSZÍNHÁZBAN. — Balogh Rudolf felvételei.

hez a jelenethez. Ezek az emberek igazán csak a színházban élnek, ott nő meg erejük, ott tudnak igazán komédiázni. És mily komédia-játék folyik a páholyban! Persze semmi rendkívüli, de minden a legfinomabban átérezve. A nő természetesen ellentáll, meg van sérve, duzzog. A szegény gárdista-színész ujjong örömeiben. Tehát a nő mégis hű! Ily illuzióra főleg színész képes. A nő észreveszi, hogy a gárdista ostroma most sokkal lanyhább. Ennek így kell lennie, mert hiszen a gárdista akarja, hogy nejét hűnek találja; eddig nem mert remélni, de most az energikus ellentállás után! Csak ne volna ez a nő a neje, majd tudná taksálni ezt az ellentállást. A nő megijed. Talán nagyon is szerelmi csókra. Másnapra légyott a nő lakásán.

Ennyi van két fölvonásban és ez a két fölvonás gyöngébb, mint a harmadik, a mely remek. Az első és második fölvonás gyöngébb volna nem a kivételben van, hanem az alkataban és abban, hogy a harmadik fölvonás oly szép. Az első és második fölvonásban a gárdista komédiája a fő, melyet előre tudunk, a harmadik fölvonásban van az igazi dráma. Itt tárulnak föl előttünk a lelkek. Az is baj, hogy a színész szándéka nem drámai módon vihető színpadra, hanem epikusán. A színész elmondja tervét valakinek, ezt a valakit tehát színpadra kell állítani, de ebből a szükségből is Molnár erényt varázsol elő, ez a harmadik a kritikus, a ki úgy odatartozik a színházhoz, mint a színész. Ő is imádja a színésznőt, de mint szegény Lázár, még alamizsnát se igen kap. Az is enyhíti a bajt, hogy a színész mindig valakinek játszik, ebben a játékban a kritikus a néző. Mindegy; az mégis veszedelmes mozzanat, midőn a színész beavatja a kritikust tervébe (talán kissé túl hosszán) és a játék a továbbiakban egészen programszerűen folyik le. A színésznő iránt kevéssé érdeklődünk és a színész alakja csak lassan bontakozik ki előttünk. Talán mást várnunk és ezzel a várakozással nem egyezik meg teljesen, a mit kaptunk. A harmadik fölvonás azután megnyitja szemünket és utólag még

Színésznő: Holnap 5-kor? — Testőr: Holnap 5-kor. (II. felvonás.)

inkább gyönyörködünk az előzményekben is. A gárdista öt órára van odarendelve, a férj négykor érkezik haza a vidéki vendégszerelésből, melyet nejének hazudott. Kellemetlen meglepetés. A férj inkvirál. Micsoda katoná volt itt tegnap? Az asszony szemtelenül tagad

mindent. A szerző finom érzéssel elhárítja a tragikus kifejlésnek még gondolatát is. De egy pillanatig sem ölti föl a divatos cinizmus szennyes ruháját. Mikor a kimagyarázás megtörtént, a nő egy pillanatra elzárkózódik, sírva fakad. Miért sírsz, kérdi a férje. Nem tudtam, hogy annyira szeretsz, mondja az asszony. Ilyenek jutnak Molnár Ferencznek eszébe. Hiszi-e igazán a férj, hogy neje fölösmerte? Nem hiszem, hogy komolyan hiszi. De elhitheti magával, akarja hinni. Történt valami változás? Semmi. Minden maradt a régi, de mi bepillantottunk a lelkekbe. Ilyenek és tömérek sok egyéb. A színész és a színésznő egész lelki háztartása. Nem épen kifogástalanul tiszta és rendez, de emberi, ámbár szabadon és merészen megalkotva. És nagyszerű művészi faktura. Egységes érzés, egységes kivétel: stílus. Lemondok róla, hogy ennek a harmadik fölvonásnak minőségéről megfelelő képet adhassak. Az egész ennyi: Egy szegény színészember nagyon szerette a feleségét és idegen maszkban majdnem elesé- bitotta. De annyira szerette, hogy saját szájának sem hitt, mely a neje bűnös csókját érezte. Hát annyira együgyű? Nem, csak nagyon szerelmes. Ez a szegény ember ezentúl él és mind ismerjük, mint Liliomot is.

Csörtos feladatának nehezebbik részét is, a színészkedő szerelmest, kitűnően megoldotta. Tettetett és igazi hevét igen érdekesen megkülönböztette. Szeretetre méltó volt, kissé szentimentális, illuzionista. Ne tessék hinni, hogy színésznek könnyű színészt játszani, de Csörtos ezt is tudja. A darab finom artisztikuma meghihlette. Varsányi Irénben van valami gyermekded vonás, a mely minden alakját kedvessé teszi. Ezzel enyhítette a színésznő túlságos liberalizmusát.

Nagy sikere volt a Nemzeti Színházban is, továbbá Ivánsi Jenőnek, III. Rikárdban, mely jó új rendezésben és jó új fordításban (Rado Antal) színre került. Érdekes újítás az előadásnak, hogy VI. Henriket azt a jelenetét, melyben Rikárd megöli VI. Henriket, most bevezetésül adják elő. Szezenikai újítás, hogy a szellemek nem jelennek meg Richmondnak

Színésznő: Bízni fogsz bennem? — Színész: Örökké! (III. felvonás.)

Színész: Szeretsz? — Színésznő: Szeretlek! (III. felvonás.)

«A TESTŐR» ELŐADÁSA A VIGSZÍNHÁZBAN. — Balogh Rudolf felvételei.

A NEWYORKI ÚJ MAGYAR REFORMÁTUS TEMPLOM ÉS PARÓKHIA.

is, csak Rikárdnak. Ivánfi III. Rikárdja e kiváló művésznünknek legértetesebb, legjobb alakítása. Főleg az alak kegyetlenségét, eszeségét, világmegvetését, színjátzó képességét nagy erővel, de minden szertelenség nélkül ábrázolta. A verssel kitűnően bánt. A beszéd plasztikája kifogástalan. Bámulatos, hogy a közönség mint tódl ezekhez a klasszikus előadásokhoz. A színház egészen megtelik és a közönség négy óra hosszat követi érdeklődésével a sok színváltozás miatt nygis farszto előadást. A Nemzeti Színház komoly, művészi törekvései megtermik gyümölcseiket. Csak eredeti darabbal nem tudott az idén idáig sikert érni.

Alexander Bernát.

A SEBESTYÉN-UTCZAI BOLT.

Elbeszélés. — Irta Krády Gyula.

Emlékszik-e, kedves, az öreg hölgyekre, a kik a régi szép regényeket kezelték a Szent Sebestyén utcájában egy ódon kis boltocskában és az ócska könyvek szagát idáig érezni annyi esztendő után?

A Szent Sebestyén utcájában régi házikók voltak, de valamennyi között talán a legvénebb az a földszintes, rozoga házikó volt, a hol a könyves hölgyek laktak és kis boltocskájukban arról gondoskodtak, hogy a városka lakossága elegendő regényt olvasson. Mert másféle könyvet nem igen olvagattak a városkában, a mely hegypodában feküdt és esztendő idében erdőzúgás hallatszott a girbe-görbe utcáskákon, a hol a lépések nappal is úgy kopogtak a hűvös külső házak között, mintha késő éjszaka lett volna. Éjjel pedig... Ah, de éjszaka nem is járt senki se az utcákon. És az erdőzúgás behangzott a görbe utcákba, a hol zöld zsalkák mögött, bezárt kapuk mögött lévő kis kertecskében láthatatlan asszo-

nyok és leányok léteztek, a kikről csupán az öreg hölgyek boltocskájában tudtak egyetmást, mert hiszen a regényeket onnan kölcsönözték.

Sajátságos kis városka volt az, a mely a Szent Sebestyén utcája körül terült el, az ócska könyves boltocska közelében és erdőzúgással néma utcáin, a mely a városkát körülfogó rengetegből éjjel-nappal hallatszott. Zárkózott, magányosan élő emberek lakták a városkát, a kik az utcára csak akkor léptek, ha valami dolguk volt. Hogy mit, mit nem eselekedtek a zöld zsalkák és bezárt kapuk mögött, bizony azt tudni nem igen lehetett. Csak az öreg hölgyek tudták, a kik a regényeket kezelték a Szent Sebestyén-utcában és a kis boltban naphosszat olvagattak. Az egyik oldalon Sarolta kisasszony, a másikon Lizi kisasszony és a barnára kopott ócska könyvek, a melyekhez könyvek, mosolyok és bánatok fűződtek azok részéről, a kik esztendők során olvasták, a barna könyvek mozdulatlanul sorakoztak a párkányokon és bizonyára tudtak sok mindenről, a mi a városka bezárt kapuján, zöld zsalkák házikóiban megtörtént. Ők ott voltak, ott jártak. Ismerték a láthatatlan nők mosolyait, lapjaik felitták a könyveket, hogy tovább vándorolva, újra mosolyt vagy könnyet fakaszsanak egy másik esztendő házában.

A vándorló könyvek tudósították-e az öreg hölgyeket a boltocskában az eseményekről, vagy ők maguktól találtak ki mindent? A Szent Sebestyén-utcái kis boltban csaknem mindenről tudomásuk volt a kis termetű, szürkehajú, szemüveges kisasszonyoknak, a mi a városkában történt. Tudták ők azonkívül egyebet is. Tudták, hogy mily rejtelmeket tartalmaznak a megbarnult fedelű könyvek, tudták a grófkőről és a grófnőről, a kik a könyvekben lovagolnak és ismerték Mariannát, a szenvedélyest és Grétét, az ábrándosat; valamint a fekete lovat; csaknem személyes ismerőseik voltak, a kik a régi francia regények-

ben viharos éjszakákon együtt vágatnak a 113-as számú bérkocsival és a Notre Dame-ot, mintha csak a szemükkel látták volna. A szépséges régi regények, a melyeknek nevét és íróját a világ jóformán elfeledte, a Szent Sebestyén-utcái régi boltocskában oly kényelemben erezhették magukat, mint akkor érezték magukat, midőn újak, fiatalok voltak.

A kis kölcsönkönyvtárat a kisasszonyok anyai nagybátyjuktól örökölték és nem valószínű, hogy tudomásuk volt arról, hogy azóta új könyvek is megjelentek, a melyekben a régi grófok és régi grófnők más alakban előjönnek. Am, ha megjelentek is új könyvek — azokat senki sem kereste a Fitkonidesz kisasszonyoknál, a régi regények, mintegy ötszáz, tökéletesen kielégítették a városka olvasóit és olvasónőit. Az öregember, a ki lompos slafrokjában, posztópapucsiban és bojtos házi-sapkájában egy emberöltőt át burnótozott a régi karosszékekben. — a hol most Sarolta kisasszony foglal helyet, — igen jól megcsinálta a dolgot itt a könyvekkel. A regényeket jó vastag bőrökbe kötötte és a míg tenyerét csapkodta és ásitozva fel alá járt a boltocskában, hugoskái tökéletesen kioktatta a kölcsönkönyvtári állapotokról.

— Csak arra kell vigyázni miníg, hogy a megfelelő olvasmányhoz jussanak a kuncsafatok. Ugyanezért Paul de Kock-ot titokban küldjétek azoknak, a kik Genovéva történetét kívánják olvasni.

A Fitkonidesz-kisasszonyok, miután az öreg kövér ember utójára végigsétált boltocskájában és utójára tette fel az okulárát, a melyet tekintély szempontjából viselt, tökéletesen megértették az üzletet, a melyből éldegélni rendelte soruk. Sarolta kisasszony egy új «Rocamboles» példányt szerzett egy pesti antikvárustól, míg Lizi kisasszony a törölgumival állott neki azoknak a könyveknek, a hol bizonyos szavakat és mondatokat az olvasók az évek folyamán aláhúzógtattak. Eleinte elpirult Lizi kisasszony, a mikor a kétértelmű szavak sorjában a szemébe tünedeztek a figyelmes olvasók megjelölése folytán, később azonban könnyű szívvel radirozta ki még azokat a megjegyzéseket is, a melyeket bizonyára pajkos fiatalberek firkantoltak a regények margójára olyan lapokon, a hol megjegyzéseknek helye volt. Ilyenformán renoválták a kis kölcsönkönyvtárat a Szent Sebestyén-utcában, a mikor a lompos öreg ember többé nem burnótozott már az ajtó mellett a vén karosszékekben.

*

A fekete lovakot tehát tovább lovagoltak az erdőzúgásos városka girbe-gurba utcáin és a 113-as számú bérkocsi épen úgy izgatta a kedélyeket a zöld zsalkák házikóiban, mint hajdanában. Az unokák ugyanazt olvasták, mint a nagymamák és a kis eselédleányok, frufurás szobalányok, a mikor úrnők megbízatása folytán felkeresték a Fitkonidesz kisasszonyokat a Szent Sebestyén-utcában, mindíg megkapták azokat a könyveket, a melyek a legalkalmasabbak és legszórakoztatóbbak voltak.

A Fitkonidesz-kisasszonyok ugyanis bizonyos orvosi recept szerint kezelték azokat, a kik hozzájuk könyvekért fordultak. A eselédleányok révén, a kik boltocskáikban megfordultak, körülbelül tisztában voltak az olvasónőikkel. Tudták, hol találnak alkalmas talajra a búbanatos regények és hol érkezik alkalmasszerűleg valamely szerelmes história. Hol kedvelik a feketelelkű lovatot és mely házban kopogtathatja a rejtelmes Monte Christo gróf? Lecocque úr, a titkos rendőr a polgármester úrnál talált megértésre, míg a Háromszoknyás lányok szerzőjétől titokban a postamesterhez vitték a regényeket. A kis hegyoldali városka lakosainak lelki szükséglete ebben a boltocskában talált kielégítésre és a Fitkonidesz-kisasszonyoknak nagy részük volt abban, hogy a gazdag fűszerkereskedő leánykaja végre férjhezment a szegény boltocslányhoz, megfelelő regényeket küldözgetvén neki az utolsó hónapokban.

Ah, a szerelem, a szerelem nagy tisztelőkre talált a Sebestyén-utcái boltocskában! A városka szerelmes sorban lévő hölgyei talán észre sem vették, hogy bizonyos időben miért

olvashatnak regényeikben csupa barna és magas termetű hősokról, majd változás folytán, szőke és kékszemű ifjakról. A Fitkonidesz-kisasszonyokat nem lehetett megcsalni. Ők úgy láttak kuncsafatjaik lelkébe, mint a tükörbe. A jótékony özvegy Boboriné soha sem kapott más regényt, mint olyant, a melyben szegény árva gyermekek zokognak a nélkülözésben, míg a köszívű városbíró esténként csupa kisértekről olvagathatott, a melyek a gonosz embereket álmukban üldözik.

De mégis, a könyvkölcsönzés legfőbb alapelve csakis a szerelem volt. A kis eselédleányok és szobalányok hűségesen referáltak a házi történetekről a szemüveges Sarolta kisasszonynak, a míg Lizi kisasszony látszólag a könyvek keresésébe volt elmerülve. Az ócska könyvek között szórakozottan babrált fehér kezével, a míg Sarolta kisasszony a vállatást befejezte.

— Tehát 447, kiáltotta Sarolta és homlokára toltá szemüvegét.

Lizi szólanul engedelmesskedett... A 447., benne a megfelelő szerelmes történettel elindult a Sebestyén-utcái boltocskából, hogy szíveket boldoggá vagy boldogtalanná tegyen.

A legszebb nap azonban mégis csak az volt, a mikor az öreg doktor bácsi, a ki életében még regényt nem olvasott, benyitott a Fitkonidesz-kisasszonyok boltjába.

— Nem sokat adok ugyan az ostoba regényekre, — kezdte recsegő hangján, — de most kérem kell önöket, hogy a Turcsán kisasszonynak eszentul vig olvasmányokat küldjenek. Beteg szegényke.

Sarolta nyugodt önbizalommal emelte fel a fejét és az okulárát megigazította szemén.

— Bizza ránk, doktor úr... Lizi, a 345-öt.

Kedves, emlékszik-e a Sebestyén-utcái öreg hölgyekre, a kik a régi szép regényeket kezelték a sötét boltocskában?

ÉGI ÉS FÖLDI SZERELEM.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta Neera. — Olaszból fordította Balla Ignác.

A növendékek lélegzetüket visszafojtva figyeltek és a hangokban ott éreztek reszketni a saját álmaikat: az ifjúság, a művészet, a szerelem és a dicsőség álmait. Társainak őszinte elragadtatása az első büszkeség felemelő érzésével töltötte el Ippolitót.

És az «ő» lábaihoz rakta első dicsőségét, «ő» elé, az elé a hófehér alak elé, a kinek arcát nem láthatta ugyan, de a kit valami titokzatos villamos áram kapcsolt össze vele. A mikor ez a zenei szólam hangzott fel: «Tegy engemet, mintegy pecsétet, a te szivedre, mintegy bélyegre, a te karodra; mert erős a szerelem, mint a halál», a fehér női alak egész valójában megreszketett. A szenvedély igazi nagy mámorával fogott belé a zárszólamba és a mint az utolsó hangok is elhaltak, a közönség felugrott helyéről és mámorosan, magából kikelve, lázasan tapsolni kezdett.

Ilyen siker még nem viharzott e falak között, a minő ez volt, mert hiszen most nem is a szokásos vizsgai zeneműről, sem száraz, iskolás, akadémikus zenéről volt szó, és bár később kifogások is merültek fel, hogy ez tulajdonképpen nem is egyházi zene volt, de azért a hatás első pillanataiban mindenki osztatlanul elismerte ennek a zenei munkának varázsos erejét, a mely a szíveket markolt, ez pedig csak akkor törénthetik meg, ha a művész igazán magával tudja ragadni a közönséget és át tudja velük is éreztetni az ő szenvedélyének izzó forróságát.

Frenetikus tapsorkán hívta vissza a terembe Ippolitót, a ki sietve el akart tűnni. Pár pillanattal mulva újból megjelent a pódiumon és az arca csodálatosan ragyogott, hogy a terem összes női úgy érezte, hogy elcsápadtak. Ő csak egyetlenség nére nézett és most találkozott lángoló tekintetükkel.

— De tudja azt, hogy valóban nagyszerű ifjú az ön unokaöccse! — kiáltott fel a matróna és buzgólag tapsolt.

— Hál' Istennek, egészséges, — felelte Remo, a kinek ajka is reszketett az izgalomtól.

A SZÁSZ KIRÁLY LÁTOGATÁSA BÉCSBEN. — A király a bécsi városi tanács tagjaival.

— És én úgy találom, hogy a lénye egyáltalán nem olyan, mintha arra született volna, hogy valamikor templomi orgonákon játszana majd! — tette hozzá az az úr, a ki már előzőleg is tett hasonló megjegyzéseket. — Nem, az ördögbe is! Ebben a fiúban már most ott lapang az — operaszerző. Fogadni mernék, hogy a világ alig pár esztendő múlva sokat fog még beszélni erről az Ippolito Brembórol.

— Ön túlságosan jó, ön túlságosan bizalmatlan val hozzá! — dünnyögte Remo az ő szokásos szerénységében.

A terem végében azok, a kik nem láthatták jól az ifjú győztes arcát, most lábujjhegyre állva nyújtogatták a nyakukat és fardhatatlanul újból és újból kihívták Ippolitót alig szabadult meg a közönség ünneplésétől, már a növendéktársai fogták körül és valamennyi szág kérdéssel rohanta meg. Mosolyogva adott egy-egy szűkszavú választ, de a lelke máshol járt. Kérve, mosolyogva, majd erőszakosan, végre utat tört magának a tömegben, a mely a kijáró felé tolongott. A szűk utcáskában egy bérkocsi állott és a fehér női alak, a kit Ippolito követett, e felé tartott. Épen be akart szállni a kocsi, a mikor utólérte.

— Köszönöm! — sügta Ippolito halkán, de szavában ott reszketett a szerelem.

A nő nem felelt, de tekintetével helyet kínált maga mellett a kocsi, a mikor utólérte.

Zavarában, mámorában már engedelmesskedni akart Ippolito, a mikor öntudatára ébredt annak, hogy száz és száz kíváncsi tekintet — köztük Remo bácsijának tekintete is — szegződik most ő felé. Némán meghajolt.

— A pályaudvarra! — szólta a nő a kocsi, a mikor pár pillanattal mulva már el is tűnt szem elől.

De a szemtanúk figyelmét nem kerülte el ez a csekély jelentőségűnek látszó esemény sem és a legkülönbözőbb találgatásokra adott alkalmat.

— Ki volt ez a gyönyörű teremés?
— Biztosan Colleoni gróf.
— Ugyan! Hiszen nem idevaló.
— A protestáns kolóniából való lesz.
— Nem, még sohasem láttuk itt Bergamóban.

— Azt hiszem, Belli marchesa lesz.
— A marchesa öregebb. És aztán magánfogaton jött volna és nem bérkocsin!
Remo oda sem hallgatott erre a szóbeszédre. Láttá ugyan Ippolitót, a ki alázatosan meghajolt azelőtt a nő előtt, de ebben a pillanatban mindennek semmiféle jelentőségét sem tulajdonított. A kocsit még az utca kanyarulatát sem érthette el, a mikor egyenesen Ippolito felé tartott és magához ölelte, komolyan és ünnepiesen megcsókolta mindkét arcát. Ippolito izgatottságot természetesen talála és semmi gyanusát sem vált ebben látni. Hát nem reszketett-e ő is az izgalomtól?

— Ippolito, édes fiacskám, Isten áldása ragyog felettünk! Végy erőt magadon. A rossz napok elmúltak, most a legjobb úton vagy és csak előre, mindég csak előre kell nézned. Ó, milyen isteni volt a te szerzeményed! Nem érték ugyan valami sokat a zenéhez, de láttam, hogy mindenki, mindenki mennyire lelkesedett érte. És azután a te játékok! Szent Czecilia imádkozhatott érte. Bravó, bravó, én Ippolitóm...

Ippolito kábultan állott Remo előtt az utcán. Látszólag a tömeget nézte, a mely oszladozóban volt, de másra gondolt és most az órájára nézett.

— Ugyebár most már nincs több dolgod itt? — Azt hiszem, nincs.

— Hát akkor menjünk most együtt haza. És Romoló, jót állok róla, ma nem fog zsörtölődni!... És Rosalba? Szegény Rosalba, egy kicsit epés ugyan, de azért a szíve nem rozsz. Ma ünnepet ülünk, ünnepet!

Lassanként a vásártér felé közeledtek. Ippolito szórakozott volt, Remo folyton körülnézett, hogy nem lát-e ismerősöket, a kiknek nagy boldogságában most előre köszönt.

A hegyisikló pár pillanattal az alsóvárosban tette le őket.

— Tudod mit, bácsi, — mondta most hirtelen Ippolito, — még lesz valami kis dolgom a pályaudvaron, a hol a barátaimtól kell elbúcsúnom. Nem várnál meg a «Caffé Centrale»-ban?

— Szívesen, — felelte Remo barátságos mosollyal. — De úgy-e itt leszel hamarosan? Nem én miattam, de Romoló miatt, a ki, tudod, egy kicsit türelmetlen természetű...

— Félórát, legfeljebb félórát maradok. Ippolito a legrövidebb úton sietett a pályaudvarhoz. Ezer vágy és remény hajtotta, a mely húszéves szívét, életének eme legszebb napján, most szinte csordultig megtöltötte. Remo a «Caffé Centrale» egyik asztalkájához ült le és egy pohár sört rendelt.

A mai nap izzalmait után a derék tanító egész kellemesnek találta a kávéházat, tompa félhomályával, nagy vászonáttalával, apró asztalkáival, és a magas tükörök alatt kis diványokkal. Szokása szerint a legrejtettebb zugot kereste ki magának, apró kortyokban megitta sörét és közben az járt az eszébe, hogy a sok borús órák mellett az élet a legderűsebb öröm ragyogó óráival is kárpótolja az embert. Egy légy keringett a söré körül és ő elkergette, de jószágosan, harag nélkül, a zsebkendőjét könyvedén meglóbálva, a nélkül, hogy feléje sujtott volna és magában azt gondolta:

— Szegény, ennek is joga van az élethez. A pinézér a bergamói napilapokat hozta számára: La Gazzetta di Bergamo és a Giop-t. De Remo lelke most a magasban szárnyalt és bűnnek találta, hogy a kicsinyes napi dolgokkal, vagy akár a politikával elrontsa talán ne-

AZ ÁLLÍTÓLAGOS TIZIAN-FESTMÉNY, MELY HAVAS KÁROLY KURIAI BIRÓ TULAJDONÁBAN VAN S MOST KERÜLT NYILVÁNOSSÁGRA.

mes, fenkölt hangulatát. Jobban tetszett neki a sörét kiinnia és közben a mennyezet disztéseit, a tükrök keretezését és a gyér sétalókat szemügyre vennie és ezalatt lelkében egyre Ippolitót látta maga előtt, a mint az orgona mellett ült és azokat az isteni hangokat szólatatta meg az orgonán, a melyek a hallgatóságot valóságilag megrészegítették. Meg is próbálta, hogy egyik vagy másik motívumot eldudolja magában, a mi azonban nem igen sikerült. Közben elmúlt a félóra. Remo igen kész és várt. Ez a késés elkedvetlenítette, nem épen ő miatta, de Romolo miatt, a ki az étkezés késése miatt minduntalan pörlekenni szokott. És az út, a mit még hazáig meg kell tennie, jó nagy volt.

Hogy annál hamarabb indulhassanak, kiállott a kávéház küszöbére és szemét a diadaliv felé szegezte, a melyen keresztül Ippolitónak a városba kell visszatérnie. Így télt el a második félóra.

— Nem értem, — mondta magában, — hiszen a pályaudvarhoz legfeljebb tíz percnyi az út. Hát mennyi idő kell ahhoz, hogy az ember a barátainak azt mondja: «Isten veletek, jó utat; Remo bácsi vár engem...» Csak nem történt vele valami baj?

Mialatt így magában töprengve ott állott a kávéház küszöbére, egy úr lépett be, a ki barátilag a vállára ütött és nevén szólította:

— Milyen csoda történt, hogy te a Centraleban vagy?

— Csoda történt, valóban csoda, — felelte Remo.

— Most jössz, vagy már mégy?

— Várok valakit... Ippolitót... az unokaöcsémét.

— És miért nem várod inkább bent, a hol még sincs ilyen elviselhetetlen hőség?

— Ó most...

— Csak gyere te, hiszen már ugyis egy örökkévalóság óta nem láttuk egymást. Mi dolgozott Bergamóban? Gyere, igyál velem egy pohárka Marsalát.

— Épen az imént ittam sört.

— Annál jobb. Sörre pompás a Marsala.

— Félek, hogy a bor befűt nekem.

— Micsoda előítéletek! A mikor a nap az oroszlan jegybe lép *bibit, bibit, cum pistone*.

Remo azonnal más latin szentenciával válaszolt:

— *Semel in anno, licet insanire!* — és kivételesen engedett a kísértésnek.

— Szabad megtudnom, hogy milyen szerencsés véletlennek köszönhetem a mi találkozásunkat?

A kérdés alkalmat nyújtott Remónak arra, hogy apróra elmondja, minő sikert aratott az unokaöcsése, a mi által a már elmúlt két félórához most egy harmadik félóra is csatlakozott.

— Ezt a poharat tehát az unokaöcséd egészségére kell üríteniünk! — mondta a barátja és újból töltetett. — A karrierjére! A jövőjére!

Ezt igazán nem lehetett elutasítani. Remo meg sem kísérelte, pedig ő soha életében nem ivott egy ültében többet egy pohárnál. De Ippolito elmaradása most már percről-percra megfoghatatlanabbnak tűnt fel előtte.

A mikor már a barátja is távozott, elhatározta, hogy elébe megy Ippolitónak és elindult, közben egyre jobbra és balra nézgetve, a pályaudvar felé.

A nap égetően tűzött le az égről. Az utcák és az üzletek, a melyek a déli forróság ideje alatt szunnyadozni látszottak, most új életre ébredtek. Az Előalpok felől lágy szellő fujdogált, hogy lehűtse a forró nap hevét... Romolo most már bizonyára ott ül az asztalfőn és felémelt karral, ökölbe szorított kézzel szidja a távolmaradókat.

Ippolito nem volt sem a váróteremben, sem a Perronn. Seholsam volt.

Remo, a kinek bátorságát a két pohárka Marsala erősen felfokozta, egymásután a pályaudvar egész személyzetét kikérdte, de senkitől sem kapott felvilágosítást Ippolito felől. A pályaudvaron anyyi, de anyyi ember megfordul.

Valószínűleg a gyorsvonattal Milanóba utazott. Ezzel a vonattal ugyanis nagyon sokan utaztak el és hogy most a várótermek üresek, annak az oka, hogy két órán belül nem is indul most már semerre sem újabb vonat.

Ezek a látszólag olyan kézenfekvő magyarázatok Remót még jobban nyugtalanították.

— Hol lehet tehát most Ippolito?

Lehajtott fejjel és azzal az érzéssel, hogy itt most valami bonyodalomféle állott be, lassan visszafelé ballagott a városba. De hát mitévő legyen most? Hol keresse Ippolitót? Hol várja? Eszébe jutott, hogy jó volna visszamennie a «Caffè Centrale»-ba, mert hiszen megtörténhetett, hogy elkerültek egymást és most Ippolito talán épen ott várja.

A pincér mosolyogva jött elébe:

— Ön az az úr, a ki Ippolito Brembo urat várta?

Zavarában nem tudta, hogy örüljön-e vagy pedig féljen a következő hírektől és a hangja reszketett, a mint válaszolt:

— Igen, én vagyok.

— Levél van az ön számára. Egy facchino hozta a pályaudvarról.

A levél csak néhány sietve odavetett, czeruzával írott sort tartalmazott:

«Ne ijedj meg, édes bátyám és ne vond el tőlem szeretetedet, ha ma nem jövök haza. Legközelebb már részletes és kimerítő felvilágosítással fogok szolgálhatni és elmondok neked mindent. De e közben is bocssás meg és szólj néhány jó szót az érdekeimben»

Ippolito.

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

HÁROM ASSZONY.

— Nekem kilenc gyermekem van és huszonkét unokám, mondja ijedt és mentegetőző hangon Zsófia Andrejevna Belisz Tolsztoj grófné, a kitől mikor a halállal vívódó óriás, a férje, elhúzza a kezét és elfordítja arcát, mintha milliók húznák el a kezüket és fordítanak félre haraggal, megvetéssel a fejüket. És a szegény öreg asszony, a kit ötven esztendői együttélés után talán utolsó mozdulatával a legszörnyűbb megaláztatásba taszít az a kéz, a melyet meg akar csókolni, a szegény tűzéval szemében és a megdöbbenés sápadtságával homlokán néz körül a világban:

— Hát mi az én rettenetes vétkem, hogy így kell lakolnom? Mi bünt követtem el, hogy mindenki bírám lehet? Hát lehet engem megvetni vagy megátkozni azért, mert az uram mellett se tudtam megfelekedni kilenc gyermekemről és huszonkét unokámról? Méltatlan lettem arra, hogy Tolsztoj hitvese legyek csak azért, mert anyá módjára szeretem a gyermekeimet...

Az emberi lélek hatalmas problémáinak mestere soha kegyetlenebb problémát nem adott a lelkeknek, mint a melyet a halálos ágyán dobott a szívekre és az a nagy esküdszék, a mely az itélkezés möhő vágyával siet megalakulni Zsófia grófné körül, jól vigyázzon a szavára és arra, hogy ne téveszesse össze Tolsztojjal magát. Mert Tolsztoj Nikolajevics Leó csak egy volt a világban és a mi ennek az egynek az ő magasságában igazság, csak az követheti a maga számára is igazságnak, a ki vele az életnek ugyanabban a magasságában él. A ki maga is úgy érez, úgy gondolkozik és úgy cselekszik, a hogyan ő élt, gondolkodott és cselekedett.

A Tolsztoj hitvallása a szegénységnek, az elhagyatottságnak és a szenvedésnek szomjazása volt. Megvetése a gazdagságnak, a dicsőségnek és a jólétnek. Ez a filozófia az ő lelkét fölemelte. De lealacsonyította-e annak a lelkét, a ki a szeretet örök kötésével állott mellette, hogy — mást kívánt neki. Méltatlan hitves és rossz anyja-e, a ki az urának és a gyermekének osztályrészeit nem a szegénységet, nem az elhagyatottságot és nem a szenvedést kívánja? A ki más sorsot kíván a fiának, mint hogy a maga kezével szántsa a földet és a leányának, mint hogy maga varrja össze otromba csizmáját?

A Zsófia grófné házában az aranyak és a dicsőségnek egy kimeríthetetlen forrása fakadt és vitte szét csillogó hullámain a világnak minden tája felé. Merített belőle az egyik kincset, a másik bölcseséget, a harmadik meg a milliomedik gyönyörűséget. Számosan meggazdagodtak általa anyagiakban, számtalanul lélekben és erkölcsben. A kiből mindez áradt, annak elég volt a tudat, hogy ez így van. Sőt talán ez a tudat se kellett neki, mert hiszen ez a hiúság öröme lett volna és ő idegen kívánt maradni hiúságtól és örömtől. De Zsófia Andrejevna felsírt a lélek:

— Ömlik a kincs a házamból és ezerek teszik vele ragyogóvá az életüket. A ki földszedi és árulja, nagyon lesz belőle és megvásárolja vele az életnek minden örömet. Szabad-e túrnóm, hogy csak az én gyermekeimnek ne jusson belőle? Hogy mindenki örököljön az ő apjuktól, csak ők ne örökölhessenek?... Hogy az idegeneknek palotákat ajándékozzon, a gyermekeink pedig földet nélkül maradjanak?... Van olyan emberi vagy isteni törvény, a mely ezt kötelességévé teszi vagy — meg is engedi egy anyának?...

Zsófia Andrejevna nem tudta megérteni, hogy legyen. De oly könnyű-e ezt valóban megérteni?... Hol van az az asszony és hol van az az anya, a ki megérti? És bűnös-e, mert a gyermekei még közelebb vannak a szívéhez, mint a férje filozófiájának igazságai?

Tolsztoj Nikolajevics Leónak — de csak neki — joga volt azt tenni, a mit eszelekedett, mert valott igazságának őszinteségét bizonyította vele. Joga volt hozzá, hogy ne tagadja meg magát. De Zsófia Andrejevna, az anyának is joga volt hozzá, hogy ne tudjon megtagadni oly igazságokat, a melyeket egy még a Tolsztoj szent bölcsességénél is szentebb és bölcsőbb erő olt minden anya szívébe. Az a világ még nem született meg, a mely ezért szegény, megalázott fehér feje fölött pálcázát törhetne.

Van-e az ötleten túl valami igazság vagy rávalóság is abban a konfrontációban, a mely Zsófia Andrejevna grófnéval szemben odaállítja mint «ellenképet» egy másik igen nagy ember asszonyát? A Tolsztoj özvegyével szemben a Curie özvegyét, ezt a rendkívüli nőt, a kiért most a francia halhatatlanok egy csapata lázadást tervez az *Institut* évszázados, szent hagyományai ellen, a mennyiben meg akar neki hódítani egy széklet ott, a hol nő még nem ülhetett soha. Ha sikerül, nem bizonyos, hogy ez az asszonynak vagy a francia akadémiának lesz-e nagyobb dicsősége, a minthogy nehéz lenne megmondani azt is, hogy a Curie házaspár tudományos munkájának korszakos eredményeiben, a kiváltságos elméke gyönyörű és boldog szövetségében, melyeknek mekkora volt a része. Curiené egy nagy asszony, vagy mondjuk inkább így, egy nagy ember. De az az asszonynak a nagysága alkalmas vagy alkalmazható-e arra, hogy annak a másik asszonynak sorsát mérjék vele? Tolsztojnéra azt a kötelességet mérte a sors, hogy egy nagy ember felesége legyen, ennek a hivatásnak minden dicsőségével vagy minden martíromságával. Curiené maga egy nagy ember. Belőle magából árad az a fény, a mely Zsófia Andrejevna grófnét csak egy közönséges halandó szemének káprázató világosságba állította. A dicsőségnek arra a fajtájára, a melyet Curiené maga szerzett meg, vagy legalább maga is meg tudott szerezni a maga számára, a Tolsztoj felesége — hűséges, de fénytelen bolygója a maga napjának — igényt soha se tarthatott: de azok a problémák, a melyekbe Zsófia Andrejevna grófné szíve beleütközött, Curie feleségét soha maguk elé nem állították. Curiené nem volt olyan filozófiaja, a mely egyforma rajongással szeretett gyermeküket: a tudományt a szegénység veszedelmével fenyegette volna. Sőt azért lángolt, dogozott, fáradt és alkotott mind a kettő, hogy minél gazdagabb, erősebb és virulóbbá tegye. Férjének «megértése» csupa boldog örömet hozott az egyik asszonynak, a másiktól pedig legtermészetesebb, legerősebb, ezer poeta dalában szentté avatott érzésének szinte lehetetlen föloldozását követelte. A Curiené nagysága nem az, a mi a Tolsztoj özvegyéből hiányzik és a Tolsztojné tragikumának egészen más az anyaga, mint a Curiené dicsőségének. A kapcsolatot tehát — ha egy szambellátás alakjában használják is — erőszakos és igazságtalan. Ep oly erőszakos és igazságtalan, mintha Curie érdemét, értékét és dicsőségét valaki kisebbre akarná mérni azzal, hogy ő elfogadta a Nobel díjat, Tolsztoj pedig tiltakozott ellene, hogy neki próbálják adni.

A hét eseményeinek színpadján megjelenik egy harmadik asszony alakja is, egy nem egészen fiatal, de egészen új asszony, a kinek megdöbbené arca a még le se vetett menyasszonyi fátyol mögöl oly riadtan, a szegény és a fájdalom oly kétségbeesésével mered a jelen szemébe, a mily boldogan sugárzott tekintete még az imént levett gyászfátyolon keresztül jövője mosolygó arcára. Ez a különös sorsú nő, a kinek a gyász örömet ígért, az öröm szegényt és gyászt hozott, egy király gyermeke, belga Lipót legfiatalabb leánya, Klementina hercegnő, most már Napoleon

AZ ÚJABB PÁRISI ÁRVIZ, A MELY ÁTÍRTA A SZAJNA GÁTJAIT.

Viktor herceg felesége. Soha hosszabban várt boldogság hamarabb és váratlanabban a csalódás boldogtalanságát nem hozta egy asszonynak. Emlékezünk a fejedelmi legendára, hiszen még csak most tépte le róla a sors az álarcot. A belga királyleány titkos és tűrő menyasszonysága évtizedekig tartott. Jelentékenyen tovább, mint egy fiataliság. A míg az apia élt, szerelmének csak egy joga volt. Az, hogy — várjon. Keserves jog. Szerelmes szívnek fölér egy hőstettel, sőt egy martírummal. Egyéb hőstettét annak se tudta a világ, a kire tavaszának mulásán keresztül várt a hervadó királykisasszony. A Klementina hősies szerelmének, pusztító várakozásának az volt az egyetlen ereje, jutalma, dicsősége, hogy a kit ő vár, az is várja őt. Ép oly hűséggel, ép oly vágyggyal, ép oly lemondással, mint ő. Mert ha a dalnak csak a fele igaz, akkor az a dal nem töredék, hanem — gúnydal a legkegyetlenebb fajtából. És kiderült, hogy valóban: csak a fele igaz. Mert a francia herceg hűsége a belga királyleányhoz gonosz és csunya hűtlenség volt egy másik leányhoz. Megcsalta az egyiket, hogy csalhassa a másikat. Hogy a kettő közül melyikkel bánt csunyábban, melyikkel szemben volt kegyetlenebb, igazán nem érdemes rajta töprekedni és a két asszony tragikumában épen ez a legkeservebb. De viszont semmi se annyira tulajdonunk, semmi se annyira független és önmagában teljes, mint az illuzió. A mi szípet a hűséges királyleány várakozásában az ő illuziója termelt, ezt a szípet, dicsőségeseget (s meghatott semmi külső erő el nem pusztíthatja. Ez a szépség nem csunult meg azzal, ha kiderült, hogy érdemtelenné termette virágait. Az illuzióknak nem is rendes sorsuk az, hogy a síríg kisérjenek bennünket. Iszonyatos csak az, ha magunk öljük meg őket. De Klementinának megvan az a joga, hogy mindenki tisztelettel hajoljon meg csalódásának fájdalma előtt, mert teljes jóhiszeműséggel fizette meg azt a rettenetes árat, a melyen vásárolta.

Szigma.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A vándor énekel. Balázs Béla olyan módon lépett be az irodalomba, a melynek fogya méltán elvárhatja, hogy komolyan vegyük és behatóbban foglalkozzunk vele. Mindjárt első lépése egy nagystílusú szándékolt dráma volt a Nemzeti Színházban, a *Szépát Margit*, a mely nem találkozott ugyan sikerrel sem a publikumnál, sem az irodalomban, de arról mindenesetre tanúságot tett, hogy fiatal szerzője nagy dolgokra tör, nem olesó diadalokat keres. hanem művészi értékeket. Most a *vándor énekel* című verses kötetével áll elő — vajjon több lesz-e a sikere, mint színarabjának? Annyi sikerét mindenesetre el kell ismernünk, hogy meggyőző tehetségéről és tisztán irodalmi eszjáról. De mintha valami lenyűgözve tartaná a tehetségét: nem tudja elfogadható for-

mába öltetni. A mi versei elolvasása után megmarad bennünk, nem egyéb, mint gomolygó, színes köd, a mely eltakarja előlünk a szerző arcát. Néha egy-egy fény sugar villan ezen a ködön keresztül: egy szép, erős, művész módjára megcsinált strofa, néha csaknem áttör egy erős villanás: egy szép, kész, kielégítő vers. Aztán megint elmerülünk a ködbe. Vajjon mikor fog s meg fog-e egyáltalán sűrűsödni ez a köd, valami megfoghatóvá, lesz-e, a mije ma nincs: magva? Az a négyöt igazán szép vers, a mit a kötetben találtunk, azzal biztat, hogy igen. Talán jön valami átalakulás, valami nagy élmény, a mi koncentrálja majd tehetsége gomolygását s akkor a maga helyére kerülve, jobban fog érvényesülni az a technikai raffináltság is, a melyvel dolgozik s talán megjönnek az ajkára a csengő, friss rímek is, a melyeknek hiányát lépten-nyomon érezzük már verseiben.

Regényeink könyvalakban. Most egyszerre két új regény jelent meg könyvalakban, melyekkel az olvasó lapunkban találkozott először. Az egyik a mai francia irodalom egyik legfényesebb tehetségének, Jules Lemaître híres regénye, A királyok, melynek eleven társadalmi kritikájára, érdekes cselekményére még élénk emlékeztetnek olvasóink a regényt Schöpsflin Aladár fordította magyarrá. A másik regény a két Williamson-testvér műve: Miss Randolph utazása, a mely friss, közvetlen, jökevű hangjával, színes tájképeivel, az automobil-utazás modern, eredeti motívumának szerencsés felhasználásával lett kiválóan szórakoztató olvasmány. Ezt a regényt Darvai Móric fordította.

Angolok a déli sarkvidéken. A Magyar Földrajzi Társaság Könyvtára című vállalatban most jelent meg Róbert F. Scott kapitány déli sarki utazása. Scott expedíciója a legjelentékenyebb déli sarki utazások egyike volt. Scott kapitány töretlen úton hatolt be 1902-ben a South Victoria föld belsejébe, a hol olyan szélességig jutott, mint előtte senki. Különös érdekességet ad utazásának az, hogy Scott kapitány épen most indul újabb déli sarki útjára, hogy az e könyvében leírtak eredményét tetéze. E könyvében több érdekességet talál az olvasó, mint bármely más sarkvidéki munkában. Minden lapja csupa esemény, érdekfeszítő, izgalmas események izgatott története. A déli tengerek kegyetlen viharai, a zajló jég ezernyi fenyegető veszedelme, a magas hegysek és a szárazföldről lenyúló óriási jégárok stb. vonulnak el előttünk festői leírásban egy szenzációs regény érdekességével. Hetvenöt kép, közte 47 műmelléklet és hat eredeti fölvételek után készült térkép élénkíti Scott kapitány élvezetes előadását, mely Halász Gyula kitűnő fordításában érvényesül. A pompás könyv Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és fia) kiadásában jelent meg; ára 10 korona.

Dzung-hajóval Kínán keresztül. A dzsung egy igen erős építész, furcsa formájú, lapos, széles hajó, a mely egyedül alkalmas arra, hogy a Jang-ce folyó sziklaszorosán át tudjon törtetni. Ilyenre tette meg az utat a Jang-csön végig egy sokat próbált tengerjáró magyar hajóskapitány, Kompolthy József s erről az utazásáról érdekes, tanulságos kis könyvben számol be. Az utazás kalandos, változatos és tanulságokban rendkívül gazdag; útja közben alkalma nyílt a szer-

zönek a kínai nép életéből és viszonyaiból sok mindenféle értékes dolgot megfigyelni s mindezt érdekesen, élénken és változatosan mondja el.

A «Jó Pajtás», Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja is bemutatja Tolstoj arcképét s röviden megmagyarázza a gyermekeknek jelentőségét legújabb számában. Ugyanebben a számban van Endrődi Sándor verse, Szabó Nagall Janka elbeszélése, Dömötör Géza fogorvosnál Sebők Zsigmondtól, Lampérth Géza tréfás verse a verebek gyűléséről, Elek nagyapó meséje a szegény emberről és az ördögről, képes macska-tréfa, képes czikk Séták a világ utcáin czimvel, Szemer György elbeszélése, Benedek Elek regénye, a Kis Krónika aktuális rovata, szerkesztői üzenetek, rejtvenyek stb. A Jó Pajtás-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedrétre 2 korona 50 fillér, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványzatot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal (IV. ker., Egyetem-utca 4.)

Új könyvek. A vándor énekek. Költemények. írta Balázs Béla. A «Nyugat» kiadása.

A királyok. Regény, írta Jules Lemaitre. Franciaából fordította Schöpflin Aladár. Budapest, Franklin-Társulat; ára 3 korona 60 fillér.

Miss Randolph utazása. Regény, írta C. N. és B. M. Williams. Fordította Darvai Mária. Budapest, Franklin-Társulat. Két kötet; ára 3 korona 60 fillér.

Dzsong-hajóval Kínán keresztül. Írta Kompolthy József. Budapest, Franklin-Társulat; ára 3 K.

KÜZDELEM A VILÁGBAJNOKSÁGÉRT.

(Lasker kontra Janowski.)

A nemes játék minden híve előtt bizonyára élénk emlékeztetést nyújt, a világbajnoki címért folytatott kettős-mérkőzés, mely a múlt év végén dr. Lasker Emanuel és Janowski Dávid között Párisban vége ment. A lejtűsített mester Lasker világméretű győzelmét eredményezte, miert is a francia matador nyomában revanche-mérkőzésre hívta ki legyőzőjét. Ugyanekkor a mérkőzés felek az újabb párviald feltételeire nézve is megállapodásra jutottak; tizenhét pontban részletezve foglalták össze a feltételeket s azt mind a két mester aláírta. Ebből a szerződésből vesszük a következő főbb pontokat:

A match a «Champion of the World» címért folyik. Győztes az, a ki előbb nyer nyolc játszmát; remis nem számít. Hetenkint ötször játszanak, óránként tizenöt lépés kötelező. A verseny díjazását illetőleg gyűjtést indítanak a sakkvilágban, az egybegyűlt összeg negyedrése a legyőzöttet illeti meg.

Azóta a kölcsönös megegyezésre jutott vetélytársak ambicióval készültek az idei páros mérkőzésre, különösen Janowski túlzott buzgalomban, a legyőzhetetlennek tartott ellenfele játszmái közül néhány szívesen kiemelték, egyben kijelentette, miszerint a világbajnok játéka nem sakk, hanem inkább dominó... Ez idő alatt azonban Lasker folytatta diadalútját és sakkművésze mindenféle elismerésre talált.

Vége elérkezett mérkőzésük megkezdési időpontjára s a riválisok Berlinben adták egymásnak falját. Janowski, Oszteindéből, erős training után látszólag jó formában érkezett meg; első dolga volt, tavalyi vereségét azzal magyarázni, hogy az eldöntetlen játszmák a mérkőzés kimenetelére befolyást gyakoroltak, nézete szerint a jelenleg felállított szabály, miszerint a remisek számításon kívül maradnak, öt némi szükségletlen veszteségtől megóvják. Tényleg nehéz és veszélyes kényszerűségekre nyeresre játszani, — a mint játszófele is koncedálja — mert a remis egyértelmű volna a veszteséssel. Minthogy a sakkban az ellentétes erők csaknem matematikai pontossággal egyenlők. Továbbiakkal találóan fejtegeti Lasker sakkmatch-ük pszichológiai oldalát; «Az egészséges emberi ész a sakkjátékban», «A küzdelem» című művek szerzője, «A sakkjáték» czimű legközelebb megjelenő munkájából ad ismertést. A «Janowski probléma» — úgymond Lasker — véleményem szerint ez: Nála százezernyi taktikai gondolatok vannak felhalmozva, elrendezve, s erővel bír azokat működésbe hozni és az előálló állásokban alkalmazni. Abban a pozícióban, melyben bármily rejtett és mélyenfekvő kombináció által elérhető a siker, energiája és teremtő fantáziája meg fogják találni a nyereső vezet utat. Rendelkezik-e azonban a szükséges előrelátással, hogy ezen pozíciók megjelenését előidézze? Több-e benne az eszmegazdag érvelés taktikus, mint stratégia? Ehhez, hogy legyen, nem egy szellemi sajátosság tartozik, mely elvérté található fel a tékozló hajlamú természeteknél.

A meddig energiáját megőrizte, a stratégia mindig nyer a taktikussal szemben. És itt a történet-író történetje jut eszembe. Tudnillik a mint egy-

koriban a harcra kész germánok a számára nézve gyengébb római sereget Strassburgnál megtámadták, a primánok mennyire elrémültek ellenfelük rettenetességén, amde csatarendben harcolva, megállták helyüket és az ellent minden bátorsága dacára menekülésre kényszerítették. Az ilyen sokszorosan rendezetlen szörnyű erők, mint a germánok csapata Strassburgnál, a taktikus gondolattharza. Az energiát megakarták és okosan kihasználó stratégia, gondolatát renbe szedi, mintegy a római legiókhoz hasonló módon. Érdekes a világméretű nyilatkozata, már azért is, mert úgy látszik, megoldotta az úgynevezett «Janowski problémát». Legalább a berlini Kerkau palotában e hó 8-án megkezdett s a világbajnoki címért folytatott mérkőzés eddigi eredményei Lasker igazsá mellett szólnak, a mi viszont azt bizonyítja, hogy Janowski fent hangzottot eredménye aligha meg teljesedésbe. H. H. I.

EGYVELEG.

Új gép a léghajók számára. A világító gáznak folytonos tisztítása és felbontása révén a nehezebb gázreszecskektől ment, új gázát lehet előállítani, mely a léggömbök töltésére sokkal jobb, mint az eddig használt. A vele megtöltött ballonok hajtóerejét körülbelül egy harmaddal növelik, a mi egy új személyné vagy nehezebb balasztoknak főlvetélt teszi lehetővé. Ily módon a léghajózás biztonsága is fokozódik. Fődolog az, hogy az eddig használt gázfelosztók alkalmasan és könnyen átalakíthatók ezen sokkal olcsóbb új gép előállítására. G. L.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: CHERNEL György, os. és kir. kamarás, a körmendi kerületnek két ciklusos, és kir. szabadalvópárti képviselője, 48 éves korában Tömördön. — WACHSMANN FERENCZ nyug. államasvati főfelügyelő, 73 éves korában Budapest. — INÁMI BOLGÁR KÁLMÁN hites ügyvéd, nyug. királyi tanfelügyelő, 68 éves korában Pécsen. — BAKOS KÁLMÁN állami tanítóképző-intézet tanár, a pozsony vármegyei magyar köznevelődési egyesület modori fiókjának elnöke, 54 éves korában Mórton. — MAROSÁN KORNÉL állami elemi iskolai igazgatótanító, 52 éves korában Aranyosmésen. — VÉCSEY IVÁN székesfővárosi tanító, 60 éves korában Budapest. — LEHMANN FERENCZ máv. műszaki rajzoló és heraldikai festő, 48 éves korában Budapest. — IDŐSB HERCZEL JÁNOS, nyug. magy. kir. főerdővéd, a koronás ezüst érdemkereszt tulajdonosa, 76 éves korában Dobrocsón. — SIMONYI és VARSÁNYI dr. SMONYI ERŐS földbirtokos és Nyitra vármegye törv. hat. bizottsági tag, 30 éves korában Nyitra-számbrókert. — KRÉK JENŐ államasvati mérnök 39 éves korában Gyönk. — SCHIFF JÓZSEF nagykirályi kereskedő, megyebizottsági tag, 52 éves korában Nagykárolyban. — IDŐSB PÉTERFI SÁNDOR, 61 éves korában Nagyajtán. — GÉCZY GYULA FERENCZ, 28 éves korában Budapest. — GERHARD IMRE, 66 éves korában Budapest. — KEMAPAY BERTALAN, nyug. városi főjegyző 69 éves korában Kassán. — ZAKARIÁS JÁNOS, 86 éves korában Brassóban.

ÖZV. DONNINGER GOTTFRIEDNE, szül. Koch Mária, 78 éves korában Budapest. — ÖZV. BELÁNSZKI DEMKÓ ANTALNÉ, szül. kúnai Kümle Elenóra Nagy-szebenben. — ÖZV. BÄCKER György, szül. Horváth Emerenczia, 77 éves korában Budapest. — NÉHAI FOLLMANN ALAJOS nyug. királyi ítélőtáblai bíró özvegye, szül. Mitterdorfer Antónia, 73 éves korában Budapest. — ÖZV. PÉCHTJAFUSI PÉCHY JÓZSEFNÉ, szül. Szabernyi Irén Újpesten. — SÁNDOR KÁROLYNÉ, szül. Bárány Jolán, 47 éves korában Székesfehérváron. — BELICZA MARIKA Aranyosmésen — ÖZV. JAKÓBI FÉLEGYHÁZ ELEENÉ, szül. Vida Róza 78 éves korában Szatmárnémetiben.

kivitelű cég által megmintazott drap de soie, mesalina, crep de chine, selyem voiles s hasonló szövetek. A divat terén ezen kívül nagyon kedveltek még az ugyancsak nevezett cég által gyártott svájci-himzések, estélyi és színháztoilettek formájában: crepuscule, voile chiffon, tüll, seymantiszt stb. Mindenkire nézve kedvező s legalkalmasabb ajándék kiválasztása nem fog nagy gondot okozni, ha Schweizer & Co. Luzern U 23. mintái és katalógusát átnézi, melyet a cég kivánságra bérmentve, a kiválasztott árakat pedig szintén bérmentve s elvonalva küld.

Nemesak a főváros hanem a vidék legelőkelőbb hölgyei körében is a talános szóbeszéd tárgya a külföldi kiállításokon több ízben kitüntetett Elkan és Gerő Budapesti szücs- és szőrmeargúrára (VI. Petőf-utca 5.), mely kiváló árúval és bámulatos izlésével a szőrmédivat terén egy csapásra vezérszerephez jutott. Tekintve, hogy mindinkább közelünk a főszőző felé, ajánlatos a szükségletet most már haladéktalanul beszerezni, megjegyezve, hogy nevezett cég — mely szőrmegarnitúrák, kabátok és szőrmekucsmákban hatalmas raktárt tart — munkakörében a női és úri városi bundák bébelését is felöleli.

Szerkesztői üzenetek.

Dal a piros szalagról. Csupa konvencionalitás, bensőség egyéni szem nélkül, a technikában is sok zökkenővel.

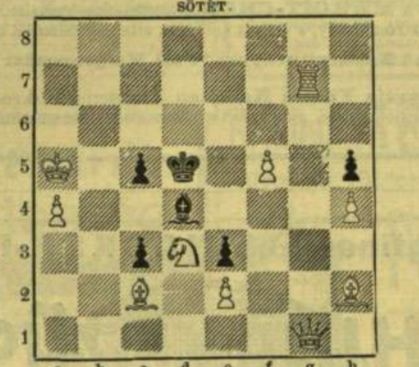
Pilógló mécsnél. Lapos rímek, lapos mondások, lapos verselés.

Elhagyott sír. Atyám sírjánál. A «Molnár és gyermek» re emlékeztető szentimentalizmus, egy kis igaz érzés sem benne.

Remélj. Banális okoskodás, effélében eredeti, új gondolat, vagy nagyon szép, meglepő forma kellene.

SAKKJÁTÉK.

2720. számú feladvány Berger Jánostól, Grác.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

A 2716. számú feladvány megfejtése Ferber E.-től.

- 1. Bf1-a1 ... f4-f3 (a, b) 1. ... g3-g2
2. Vb7-b1 ... g3-g2 2. Vb7-g7 ... f4-f3
3. Vb1-b8 + matt. 3. Vg7-e5 + matt.

KÉPTALÁNY.

A 44-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Az órok vágy órok ifjuságot jelent.

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztői iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kindóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Menyasszonyi ruha - selyem

minden színben, méterenként 1 K 35 f-51 fejből. Bár- és vamménte a megrendelőhöz szállítva. Gazdag mintagyűjtemény postafordulattal küld

HENNEBERG selyemgyáros Zürich.

Advertisement for Salvator skin medicine. Text: A Bőr- és Lithion-tartalmú vasmentes gyógyforrás. Kétféle sikerrel használták vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvényénel, aczuketegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál. Húgyhajtó hatású! Vammentes! Könnyen emészthető! Teljesen tiszta! Kapható drogyárikereskedésekben vagy a Sanyer-Lipóczy Salvatorforrás-Vállalatnál Budapest, V. Rudolf-rakpart 8.

Advertisement for Serravallo's Kina Bora Vassal. Text: Kétféle sikerrel használták vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvényénel, aczuketegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál. Húgyhajtó hatású! Vammentes! Könnyen emészthető! Teljesen tiszta! Kapható drogyárikereskedésekben vagy a Sanyer-Lipóczy Salvatorforrás-Vállalatnál Budapest, V. Rudolf-rakpart 8.

Advertisement for Swiss silk stockings. Text: Svájci selyem vamméntes... hához szállítva! Kérjen felte, fehér vagy színes újdonságaimból mintákat! Crépon, Duchesse, Cachemire, Messaline, Côtelé, Zoellene, Shantung, Mousseline 130 cm széles, méterenként 1 K 20 f-50 kezdve. Bábáknak, bábóknak szőnek bárony és peluche, ügyváltón bimbó, tűzők, valamint halast, pamut, vászont és selyemruhákat — Mi csak garantáltan erős selyemruhákat adunk el vám- és portmentesen direkt magánvevőknek. SCHWEIZER & Co., LUZERN U 24 (Svájcz). Selyemkivitel. — Királyi udvari szállító.

Advertisement for Lohr Mária (Kronfusz) medicine. Text: Fiókok: IV., Kockeméti-utca 14. IV., Eski-ut 6. sz. V., Harmincz-utca 4. VI., Andrássy-ut 16. sz. VI., Teréz-körút 39. sz. VIII., József-körút 2. sz. Aisp. 1867. csipke-, vegytisztító-, kelmfestő-, szőnyegporoló- és szőrmegővő gyári-intézete. * * * Telefon 57-08. Budapest, VIII. kerület, Baross-utca 85. szám.

Advertisement for Elkán and Gerő women's clothing. Text: ELKÁN és GERŐ. BUDAPEST, most: VI., Petőfi-utca 5. (Saját ház.) Telefon: 83-73. Női- és úri városi bundák bébelését jutányosan elvállaljuk. !!! Nagy raktár szőrmegarnitúrákban, kabátokban és bérmentve. !!!

Advertisement for RIDIKÜLÖK and CSÁNGÓ. Text: RIDIKÜLÖK pénz-, szivar-, leváltárcsák állandó, nagy választékban legolcsóbb. CSÁNGÓ — finom bőrúru készítőnél — Bpest, Múzeum-körút 5. A czím fontos!

Advertisement for Beretvás pastillát. Text: Ha fáj a feje ne tétovázzék, hanem használjon azonnal Beretvás pastillát, mely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára 1 korona 20 fillér. — Kapható minden drogyárikereskedésben. Készíti Beretvás Tamás drogyászerész Kispesten. * * * * * Orvosok által ajánlva. — Három dobozánál ingyen postai szállítást.

Advertisement for BRAZIL SÓSBOKSZESZ SZAPPAN. Text: BRAZIL SÓSBOKSZESZ SZAPPAN. LEGFINOMABB PIPERE SZAPPAN. BÓRÁPOLÁSRA LEGJOBB. ELSŐRENDELT SZÉPÍTŐSZER. Kapható mindenütt. Darabja 70 fillér.

Advertisement for PÁRISI VAJCRÉME. Text: Dr. MAUBERIE párisi tanár. KORSZAK-ALKOTÓ TALÁL-MÁNYA. PÁRISI VAJCRÉME. Ára 3 korona. Alaposan gyógyítja az arcbőr minden természetellenes tisztatlanságait és beteges képződményeit. Főraktár Ausztria-Nagyváros részére NIKOLITS Emil drogyárikereskedés, Nagybecskerekben. — Kapható minden drogyárikereskedésben és drogyárikereskedésben.

Advertisement for URAK BUTOR. Text: URAK BUTOR. izléses és szolid kivitelben, teljes lakberendezések készítésére és felújítására kapható. Sárkány J. butoriparosnál, Budapest, VII., Erzsébet-körút 26. sz. máhely és raktár.

Advertisement for MIKULÁSRA PIROS PIROS PIROS. Text: „ALTVATER“ GESSLER BUDAPEST. MIKULÁSRA PIROS PIROS PIROS. gyermekek, nők, férfiak. 3-SZOR IS PIROS CIPŐK SZÉKELY és TÁRSA cipőraktárában MUZEUM-KÖRÚT 9.

Advertisement for Elkán Gyula furniture. Text: Elkán Gyula. GARNITURÁKAT ÉS KABÁTOKAT VÁSÁROLJON. MAGY ARUHÁZÁBAN VII. KÁROLY-KÖRÚT 17-19. DIVATLAP RÉSZLETVE OLCSÓ SZABOTT ÁRAK! TELEFON 100-08.

Advertisement for EKSZEREK EZÜSTNEMUEK. Text: EKSZEREK EZÜSTNEMUEK. egyházi szerek, órák, angol, francia és kínai szentimentális tárgyak gyári áron a legújabb angol rendszer szerint beszereszték részletezésre. SÁRGA JÁNOS ékszerárúró Kolozsvár. 1911. év február 1. Budapest, IV., Egyetem-utca 1. sz. képes nagy árjegyzék ingyen.

PAPEK JÓZSEF
BŐRÖNDÖS ÉS FINOM BŐRÁRU KÉSZÍTŐ

BUDAPEST
VIII. kerület, Út 15.
Kizárólag jobb minőségű anyagok.

Arje, zsek ingyen és bórmentve.

Elsőrendű k-nári tenyészde!!!

Ajalok több éven át tenyésztett kanári madarakat, melyek minden kiállításokon kizárólag arany-érmekkel és magas díjazással lettek kitüntetve darabja 7-10-ig 20 forintig és feljebb; nőstények 2-30 főt 1-3 forintig. Lezárólag kártya-nyit, nyit és névnapjaink **Varju J.** comes kanári madar-ak nagy nyereszje, Budapest VIII. kerület, Illyyadi-utca 11. l. em. 14.

Elegáns hölgyek

és urak **KAFF-czipőt** viselnek. Utól rhesetlen chik, kiz-rólóg választék. A legmagasabb arisztokratsa és az első művésznők színtája. Szives meg-ekütes kérék, vételkészszer nélkül.

KAFF E. Budapest, Koronaherczeg-utca 5. (Hermes-palota.)

Fa- és bársonybeégető
szerszámok és anyagok, lombfűrész, faragás, dus választékban

Fischer László
Juwel fabeségető.

Amateur cziket, korsolyok, háztartási és egyéb vasárk üzletében kaphatók. Budapest, I. ker., Károly-u 1. VIII sz. boltban. Tessék árjegyzéket kéri; ingyen és bérmentve küldöm.

Nemzeti Antiquarium
könyv- és műkereskedés
BUDAPEST, V., Váci-körút 42.

Veszünk könyveket, nagy könyvtárakat, régi nyomtatványokat, okleveleket, híres emberek levelezéseit, festményeket, metszeteket, mindennemű régiségeket a legmagasabb áron készpénzért.

SZOLOOLTVANYOK
szőlő vesszők és finom érme léki botok beszerzésére legmelegebben ajánljuk a legjobb hírnévnek örvendő

SZÜCS SÁNDOR FIA
szőlőteteletet Biharországban.

Képes a egyzék tanúságos uralommal ingyen és bérmentve küld a cég. Ezen árjegyzéknek egyetlen a szőlő-émsz. az a nek a orni mert so mindenkik érdeklő dolgot tartalmaz. Tehát senki el ne mulassza egy levelezésben kéri. Olcsó ár és pontos kiszolgálás több ezer elismer levél. Készlet: 3 millió

Bőrszékípar
Kendí Antal Budapest, IV., Semmelweis-u. 7.

ANGOL BŐR BUTOR készítése, festése és renoválása saját műhelyemben. Ebédülőszék, irodafotelek valódi bőrrel. Ülőbutor állványok kárpitozása Székátnakítások!

MARGIT-CREME a forrági hölgyek kedvenc szépség szere, az egész világon el van terjedve. Paratlan hatása szerencsés összerakításban rejlik, a bőr azonnal felviszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető.

Mivel a **MARGIT-CREME** utánozók és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel lejár dobot elfogni, mert csak ilyen készítményt vállal a készítő mindennemű felelősséget. A **MARGIT-CREME** ortomán, szirtalan, vegy-izta készítmény, a mely a kullódón általános feltámaszt kéltett.

Ara 1 K. Margit-szappan 70 fill. Margit-puder 1'20.

Gyártja Földes Kelemen laboratoriuma Aradon. Kapható minden gyógyszerár, illatsz- és drogua-üzletben.

Legfinomabb **HACKER-féle CHINA-EZÜST**

evőeszközök, teljes készletek, gyertyatartók, szivargarnitúrák, jardinierek, kávé-, tea-, mokka- és litörkészletek stb. dus választékban

Rényvelmes havi lefizetésre
AUFRECHT és GOLDSCHMIED utóda
ELEK és TÁRSA R.-T.
Budapest, IV., Károly-körút 10.
Képes kinaozistárjegyzék kívánatra ingyen

Rendeléseknél sziveskedjék lapunkra hivatkozni.

észletfizetésre
angol bőrgarnitúrák árfelemelés nélkül.

Globus
Áru Keresz.-Társ. Budapest, VI. Teréz-körút 3.

R Olvassa a hirdetésüket!

BLUZOK *princesse* **RUHÁK**
costum és pongyolák
FALUDI LÁSZLÓ Bpest, VI., Andrásy-út 48. Divatlap ingyen!!

SARG-féle **60 KALODONT** LEGJOBB FOG-CRÈME

100 darab képeslevelezőlapot szállítok nyolcz koronáért a legjobb photographiai kivitelben, nem festék nyomás, bármely kép, fénykép vagy negatív után, tessék mintát kéri.

KOMÁROMI JÓZSEF, Budapest, II., Margit-körút 3. sz., III. 16.

SAUCZEK JAKAB
es. és ktr. udvari arany és ezüst paszomány-áru gyáros
Bpest, IV., Sütő-utca 5.
Különlegességei:
Övcsatok, kézimunkákhoz való készítéska-zárak, antikpaszományok, rojtok, bojtok, csipkék, fémszálak.

ALAPITVA 1865.
HECKENAST GUSZTÁV
ZONGORATERMEI
Bpest, csakis Gizella-lér 2.
IBACH-ZONGORÁK
egydalló képviselet
Telefon.
IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

KOCSIÁRUCSARNOK
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 72.
A monarchia legragyobb kocsiárkára. * Árjegyzék ingyen.

Míg eddig a régi bórhetegeség, a legkülönbözőbb súlyos ideghejek (neurasthenia, vitustancz), a sápkór, a női arcot eléktelenítő pattanások, a női neml szervek folyásokkal kombinált harutos megbetegedéseinek kezelésénél csekély értékű idegen vizsere voltunk utatva, addig újabban

PARÁDI ARSEN vízben
olyan kincsünk van, mely minden eddigi arsenavas viznél (Roncigno Levico) hatásosabb, könnyebben emészthető s a manapság már, minthogy legelőször orrosi tudományok felkarolják s a fogyasztók egész serege dicseri hatásait, használatban csaknem kizárólagos keresletnek örvend.

Egy postaláda (7 palack) parádi arsen vastartalmú gyógyvizet Magyarország összes postállomásaira 8 korona 60 fillérért bérmentesen szállítunk.

Főraktár: **ÉDESKUTY L.** cs. és kir. udv. szék-lló, BUDAPESTEN.
Kapható minden gyógyszerárban és megbízható fűszerkereskedésben.

MOST JELENT MEG

kezelesi könyvecském hasznos tudnivalókkal mindenféle likör, cognac, rum stb. szeszese italok előállításáról, valamint árjegyzékem is, mely a fentieken kívül magában foglalja a drogériákban feltalálható összes czikkeit.

WATTERICH ARNOLD

az ország legrégibb drogériája ::
Budapest, VII., Dohány-utca 5. szám.
Alapítottott 1869. Telefon 10-58.

Alkalmos karácsonyi ajándékok
egy fiuk, mint leányok számára.

Játék újdonságok. Nagy választék játékokban. Társasjátékok.

Simplex írógép, mely-lyel tökéletesen lehet gépirni, ára 17— korona, nagyobb 24.— korona.

Gyűjts a jövőre! az amerikai Regiszter Pénztár használatával mindenki kényseritve van a megkezdett gyűjtést befejezni, mert a bebobott összeget jelzi, ki-venni pedig csak akkor lehet, ha 10 K van benne Felhőtnek, mint gyermekek egyaránt alkalmas ajándék karácsonyra. Ara 4.50 korona.

Ajánlja BUKÁCS KÁLMÁN JATÉKKERESKEDÉS A «HÓFEHÉRKÉHEZ»
Budapest, IV. ker., Egyeten-utca 1. sz.

A budai Szt.-Lukácsfürdő
Nagyszállójában és Thermal-szállódjában szoba teljes ellátással napoként 10 koronától feljebb. Minden szoba kiltással a Dunára. Kénes iszap-fürdők és iszapborogatások. Fürdőismer-tetést díjmentesen küld :: :: ::
:: Szt.-Lukácsfürdő részvénytárs.

Rozsnyay Pepsin bora.
Kellemes íst, kiváló jó hatású szer étvágytalanság, rendelen emésztés és gyomor-gyengeség ellen.

Étkészés közben véve, megóv a gyomorteléstől. Egy üveg ára 3 kor. 20 fill.

Kapható: minden gyógyszerárban valamint
ROZSNYAY MÁTYÁS
gyógyszertárban
ARAD, Szabadság-tér.

Hölgyek figyelmébe!!!

Mielőtt divatos nap- és esernyőt vásárolna, kérem tekintse meg
SINGER MÓR
újjonnan épült ANKER-palotában, Budapest, VII., Király-utca 2. sz. a. lévő üzletét.

Köhögés

rekétséget, hurmot, gőresés köhögést gyorsan és biztosan megszüntetnek az orrossal kipróbált **KAISER-FÉLE MELL-KARAMELLAK** :: három fenyővel.
5300 hiteles bizonyítvány a birtos sikerrel tanuskodik (somag 20 és 40 fill. gyógyszerárban és drogériákban. Dr. Kaiser Bregent, Vorarlberg. ::

Nálunk újdonság!

A MODERN KOZMETIKA LEGUJABB VIVMÁNYA
A FÉREDETÍ ANGOL ANTI-SEPTIKUS VÉRY-PUDER
melynek szerencsés összerakása tele hűlyán a bőron felismerhetetlen zománcz fejlődik. Ártalmatlanságáról tanuskodik DR. NEUMANN ZSIGMOND kir. keres váltóörvényeszközi hítes vegyész prospektusunkon látható hiteles bizonyítványa.

Chery
VÁSÁRLÁSHAL ÜGYELJUNK VÉDJEGYRE
Az angol elite hölgyvilág e világhírű kedvenc pudere nagy minőségben, hatásban, mint szimben felül áll az összes puderkészítményeken. Nemesak szépit hanem ápolja is az arczbort és mekadályozza a viunmelek képződését. Készíti Britisch Antiseptic Powder Lab.

ÁGYTOLLAK!
Legelőnyösebb bevásárlási forrás:
Magyar Kereskedelmi Vállalat, Miskolcz 2.
Tessék árjajlatot kéri!

MARGIT GYÓGY-FORRÁS
Beregmege.

gyomor, belek, húgyhólyag a hálsós és a legelső harutos bantalmáim igen jó hatású még . . . akkor is, ha vérsékek esete forog fenn. . .
Megrendelhető: **ÉDESKUTY L.**-nél Budapesten és a forrás kezelőségénél Munkácson.

Fiatalosan üde és szép lesz, ha a «ZEIDIJE» keleti szépitőszereket használja!!!

Ezen szerek a keleti nők egész szépségét varázsolják elő és a legelőnyösebbül a kozmetikumok. Egy készlet, mely áll keleti krém-ből (2 K) minden bőrtisztítás ellen, keleti mosdópor-ból (1 K 1.50) és keleti szappan-ból (1 K), mely mindkettőn bárszonypára teszik a bőrt. Keleti puderből (2 K) a keleti parfüm-ből (4 K) bárszony 10.00 K. Kézőn küllén az összes előzetes beállítás és 30 fillér porto ellandben kapható.

Gustav Proche gyógyszer-rész keleti illatszerárában ::
Brcka, Bosznia.
Magyarország részére főraktár Budapest TÖBÖK J. Király-utca 12. Szék és szék kősz-n' és elismert evél megtekinthető ooooooocoooo

Eredeti MEIDINGER töltő-, szellőző-KÁLYHÁK
és szabályozó-KÁLYHÁK
központi fűtésre szolgáló kaloriférek, szellőzőrácsok minden nagyságban.

FOLYTONÉGŐ KÁLYHÁK
(DAUERBRAND)
Legelőnyösebb fűtés. A hideg beállítával egyszer kell befüteni és egész télen át ég. A szobákban kellemes és meleg.

EISLER és VÉRTES
Meidinger-kályhák gyára Budapest, VI., Andrásy-ut 41.
Árjegyzékek és költségvetések bérmentve.

CALDERONI és TÁRSA
BUDAPEST, V., GIZELLA-TÉR 1. SZÁM. Haas-palota.
Szemüveg és orrszemüveg arany, double, ezüst és teknő-béka foglaltat-és tekő-béka és dísz-zománcz burkolattal. Díszes kivitelű rugós lorgótek. Aueroid harom-étek finom szerkezettel egyszerű és díszes kivitelben.
Szoba, ablak, fűrdő és asztali hőmérők. Díszes kivitelű nagyító vegek. Stereoskop szerények és teleskopok. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Hányszor kénytelen ön a vasalás tartama alatt kitenni a vasalót, kiltisztítani, az abban levő tüzet felélesztetni? Mennyi időt vesz így el a felesleges munkával? Mennyit kell mérgelednie, amíg a vas kellően átmelegedik? Hányszor fordul elő, hogy míg az egyiket használja, addig a másikban újból elégett a parizs?

Nem akar mindennek végét vetni!!!
Vegyen le két karikát a lyukról. Állítsa bele a hamurostát. Írtse abba a vasaló egész tartalmát s meg fog győződni, mily hihetetlen gyorsan, alig egy percz alatt tisztítja és élcsíti a paraszt a tűzlely leghuzata.
Saját érdekében ajánljuk, szerezzé Kapható minden hamurostát. Mind e kellemet- leneségek megszűnnek Félannyi idő alatt készül el az egész vasalással. Meg fogja látni, hogy már az első használat után kifizeti magát. :: koronást . .
Gyári raktár: **KOMMER BÉLA** Budapest, VIII. kerület, József-körút 11. szám. 60

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.
Alapított 1847.
Brausweller János
Szegeden. Ca. és kir. kizárólagosan szab. chronometer- és műórák, főtárlója a remontoir ingóráknak stb. stb.

ÓRÁK, EKSZEREK 10-évi jótállással RÉSZLETFIZETÉSRE
Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

TÖRLEY

TALISMAN CASINO-RÉSERVÉ

HALTENBERGER BÉLA

ruhafestő-, vegytisztító- és gőzmosó-gyára **KASSA**
ruhákat, felöltőket, télikabátokat, mindennemű ruhaneműket a legszébben tisztít és fest. — Gallérok, kézelők hófehérre tisztítottak. — Alapítási év 1810.

Üi! A vilámság a nagyothallók szolgálatában.

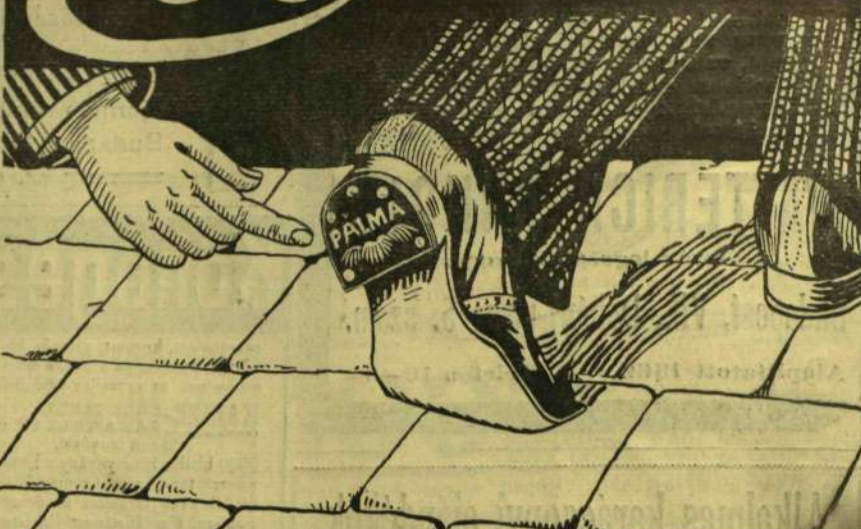

Keleti J. Bpest, Koronaherceg-utca 17.

*Fiatal doktor ut,
híkoz abban a rend-
kívüli arányban
népszerű, hogy az-
angol felirattal ellát
érelkelhetem, a fel-
sleges asszony kéri
szó, hogy mivel tén-
képpen el bírok ma-
gyar nyelvvel, csak
amint feleltél,
Havas Gyopár című
felirattal. — Gratulá-
lok, mondha ő ke-
gyesen & ugyan
ort mondott és
szóltak
Fekete János
Kolonvár 910 11 23*

Ez az, a milén akarok:

Palma Kautsuk Lipósonok

Paris világiállítás 1900: Grand Prix.
Kwizda Restitution-Fluidja.
Mosóvíz lovak számára, egy liter ára K 2.80. — Udvári és verseny-istállóknak több mint 40 éve használatban; nagy fészadalmak után újra erősebb, az inak merev-éget megszünteti és a lovak trainingben kiváló képességűvé teszi.

Kwizda Restitution-Fluidja
szőjegy, csizma és csomagolás védője. Csak az itt látható védjegygel valódi. Kapható minden gyógyszerárú és drogeriában. — Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.
Fő-raktár: **Török József** gyógyszerárú Budapestben, Király-utca 12. Andrássy-út 23.

Hölgyek figyelmébe

Mielőtt divatos női készítéseket vásárolna, kérem tekintse meg

PAPEK JOZSEF
bőröndös és finom bőr-
áru készítő kirakatait
Budapest, VIII., Rákóczi-út 15.

NÉZZE MEG!

vásárlási kényszer nélkül

BALOGH GYULÁNÁL

Budapest, Kossuth Lajos-utca 8. felelelet a szebbnél-szebb női és férfi fehérneműket, a jobbnál-jobb vászont és asztalneműket, akkor nem fog máshol vásárolni! Szpecialista menyasszonyi kelengye készítésében.

RATIONALIS
Cementpadlólapok
gyártására szállított modern hidraulikus és könnyűkemény-
préseket kéz- és gőzerőhajtásra, továbbá az összes segédgépeket, u. m. keverés, csiszolás, élesítés, zúzás, osztályozás stb.-re. Saját munkaképek szerkezettek. Különlegességi gépgyár.
Dr. GASPARY & Co.
MARKORANTSTADT (Németország).
— 228. számú árjegyzék ingyen! —

Havasi Gyopár Crém

Nagy légegy 1 korona
Mossóvíz 1 korona
Szappan 70 fillér
Puder 1 korona

Fő-raktár: **Wolf** gyógyszerárú
Kolonvár, Budapestben
Kapható: **Török** gyógyszerárú
Király u. & **Operagyóg-
tár** Andrássy-út. 23

ÓVJA A LÁBÁT

Minden kellemetlenség, különösen a terhes talp-
feszülés és talpégés elűnének néhány nap alatt a dr. Hügyes-
fele im-
pregnált Asbesttalpakkal.
használatát által. Párja K 2. — K 1. —
Legjobb és legbiztosabb szűrés-
lábnak a dr. Hügyes-fele
impregnált Asbesttalpakkal
acélszékkel. Párja 4 kor.
Az acélszék fölött egy impregnált
dr. Hügyes-fele Asbesttalp van fe-
szítve, hogy a lábnak kellemes és
biztos fekvése legyen. A járás ru-
ganyosabb és a gyulladási-
készség károsabb válik. Lábtálmaknak
nélkülözhetetlen. Szűrés-
lábnak a dr. Hügyes-
fele Asbesttalp No. 21.

KNUTH KÁROLY
Cs. és kir. kassza József főher-
cege udvari szállítója.
Gyár és iroda:
Budapest, VII., Garay-utca 10.

Központi és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szállítóté-
sek, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb. — Tervek, költségvetések, jöve-
delmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Riessner-Kályhák,

a világ legjobb és használatban legtakar-
kosabb fűtőgőzei. Egészségi szempontból
a legideálisabb rendszer.
Egyszerű betüzeléssel egész télen ég,
mátlól a sok fáradsággal és költséggel járó
mindennapi betüzelés megtakarítását. Lá-
tható tűz, eredeti biztonsági szabályozó.
Gázömlés vagy robbanás teljesen ki-
zárva. Ellenben mindig egyenletes és egész-
séges melegség, különösen a szoba alsó
légrétegeiben is.
Egyedüli elárúsítás, nagy választék és raktár.
Ringeisen Testvérek
BUDAPEST V., Rákóczi-út 12. sz. 12.

David Károly és fia
DOBOZGYÁRA

POSTATAKARÉK-PÉNZTÁR:
MAGYAR-CHEQUE-SZÁMLA 4841.
OSZTRÁK CHEQUE-SZÁMLA 847956.
SÜRGÖNY-CÍM: „CARTONAGE”
TELEFON: 41-48.

Franklin-Társulat nyitvány, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

VASÁRNAPI UJSÁG

49. SZ. 1910. (57. ÉVFOLYAM.) Szerkesztő **HOITSY PÁL** BUDAPEST, DECEMBER 4.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Egyes szám 40 fillér.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre — 20 korona, Félévre — 10 korona, Negyedévre — 5 korona.

A „Világkronika”-val negyedévenként 1 koronával több.
Külföldi előfizetéseket a postallag meg-
határozott viteldij is eszotolandó.

NEMES MARCELL GYŰJTEMÉNYE.

A SZÉPMŰVÉSZETI MŰZEUMNAK néhány nap óta ritka és kedves vendége van: Nemes Marcell királyi tanácsos gyűjteménye, mely három tereben kiállítja a művészetkedvelő közönség számára a műélvezet és tanulmány kiapadhatatlan forrásul ígérkezik. Nem csoda, ha mindenfelé beszélnek róla és heves viták ke-
rekednek az egyes művek értéke felett. Leg-
több szó esik Greco festményeiről. Mert ezek előtt nem lehet egykedvűen, lagymatag szem-
lélődéssel megállni. Vagy feltétlen behódolunk, vagy feltétlen felháborodunk. Az ítéletek ezen végtelenségének oka a Greco-művészet egészen különös, minden megszokotton kívül álló voltában rejlik. Hatalmas, törzsökös lángész szól itt hozzánk, ki a jövő századok fejlődésmentének ösztönszerű megsejtésében oly festési nyelvet teremtett, mely a maga korában teljesen egyedül, minden művészi hagyománytól elkülönítve állott.

Az európai képtárakban kevés művét találjuk, még a madridi Pradóban is többnyire csak képmásai vannak, melyek Greco igazi lényéről csupán megközelítő fogalmat adnak. Egyedül, ha Spanyolországban jártunk és látuk Toledót, tudjuk felfogni egészében a görög festő sajátosságos lebilincselő erejű művészetét, ki a XVI. század végén bevándorolva Spanyolországba, megalapítója lett az újabb spanyol festészetnek. Hogy Nemes Marcellnek sikerült a mester olyan kiváló alkotásaira, mint a Szent család üvegcsészével, Krisztus az olajfák-hegyén vagy a Bűnbánó Magdolna, rátalálni, megvenni és ezáltal megtekintésüket számunkra lehetővé tenni, ez már magában véve is igen nagy érdem. Az ily elsőrangú művek utáni kutatáshoz sok kitértésre és mindenekelőtt arra a biztos műértő szemre van szükség, mely némely embernek veleszületett tulajdonsága, mely által rövidesen ösztönszerűleg meg-
érzi a helyes utat, a mi másnak csak hosszadalmas és fáradságos tanulmány árán sikerül.

A szerencse, mely Nemes a Greco-képek fölfedezésére vezette, nem hagyta el őt akkor sem, midőn szép Goyákat keresett. A gyűjteményében látható két festmény hű tükrözője Goya sajátos művészetének. A Karneválban szinte foglalatát kapjuk mindannak, a mi Goyában oly különös, démoni. Ez a nyílt téren való farsangi bolondozás, ezekkel a ko-

mor épületekkel, valami rejtelmes, kifejezhetetlen borzalommal tölt el s egy pillanatil sem érezzük, hogy csupán holmi ártatlan népmulatságról lenne szó. Az 1816 táján készült Poharazók nyers, telivér természetessége egy-
nest Frans Hals széles, nagyvonású esetjére emlékeztet.
A spanyolokkal szemben mintegy ellentét hat az olasz képek nyugodtsága. Mindannyiuk gyöngye a Giampetrino-Madonnája a gyermek

Jézussal. Lionardo korából való és sokáig ennek neve alatt szerepelt. Mária fejartásában és a gyermek beállításában megtaláljuk azt a nemes mértéket és mozdulatgazdagságot, mely éppen azért, mert gazdag tartalom kifejezője, képes helyes határok között maradni, menten minden modorosságtól. S képzelmük hozzá a festmény töretlen, meleg színeit, Mária ruházatának nyugodt koloritját s az összhangzatos tájképi háttérrel. Giampetrino mellett egy

Rembrandt: Dávid király.

NEMES MARCELL GYŰJTEMÉNYE A SZÉPMŰVÉSZETI MŰZEUMBAN.